

Täysistunto

Keskiviikko 3.12.2025 klo 14.00—17.32

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.32.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.00) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.00—17.32).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 104/2025 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 5/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 2.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Timo Suhonen on edustaja Anne Kalmarin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Keskustelussa edustaja Timo Suhonen on edustaja Piritta Rantasen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen. Lisäksi keskustelussa edustaja Tiina Elo on edustaja Mai Kivelän kannattamana tehnyt vastalauseen 3 mukaiset kolme lausumaehdotusta.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 56; poissa 32 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 104/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Timo Suhosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 67; poissa 31 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 149, ei 19; poissa 31 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 149, ei 19; poissa 31 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 149, ei 19; poissa 31 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 118/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 23/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 2.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Ville Merinen on edustaja Johannes Yrttiahon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 52; poissa 31 (äänestys 6).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 118/2025 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 103/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 10/2025 vp

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Keskustelu asiasta päättyi 2.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Hanna Kosonen on edustaja Markku Siposen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset kaksi lausumaehdotusta.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 103/2025 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Hanna Kososen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 76; poissa 31 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Kososen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 76; poissa 32 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Keskustelu asiasta päättyi 2.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Markus Lohi on edustaja Hanna Kososen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen. Lisäksi keskustelussa edustaja Johannes Yrttiaho on edustaja Mai Kivelän kannattamana tehnyt vastalauseen 4 mukaisen lausumaehdotuksen.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 94/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 143, ei 23; poissa 33 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Johannes Yrttiahon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 52; poissa 33 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 173/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto on ehdottanut, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan. Keskustelu asiasta päättyi 2.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Tiina Elo on edustaja Krista Mikkosen kannattamana vastoin puhemiesneuvoston ehdotusta ehdottanut, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Lisäksi keskustelussa edustaja Krista Mikkonen on edustaja Hanna Holopaisen kannattamana vastoin puhemiesneuvoston ehdotusta ehdottanut, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ehdotuksista on äänestettävä. Ensin äänestetään edustaja Tiina Elon ehdotuksesta puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan, ja sitten äänestetään edustaja Krista Mikkosen ehdotuksesta puhemiesneuvoston ehdotusta vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Puhemiesneuvoston ehdotus ”jaa”, Tiina Elon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 52; poissa 33 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi puhemiesneuvoston ehdotuksen.

2) Puhemiesneuvoston ehdotus ”jaa”, Krista Mikkosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 49; poissa 37 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi puhemiesneuvoston ehdotuksen.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 174/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.15 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettua lakia ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annettua lakia. Esityksen pääasiallinen tavoite on mahdollistaa säännellyn terveydenhuollon ammatin harjoittaminen kansainvälisen avun yhteydessä. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädäntöä uudistetaan kokonaisuudessaan, ja tämä valmiutta ja varautumista tukeva esitys on tarkoitettu toteuttaa ensimmäisten muutosten joukossa. Lisäksi samassa yhteydessä tehtäisiin eräitä luonteeltaan teknisiä muutoksia.

Esityksellä on tarkoitus mahdollistaa kansainvälisen avun viivytyksetön vastaanottaminen poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa. Laillistetun terveydenhuollon ammatin harjoittaminen edellyttää lähtökohtaisesti toimivaltaisen viranomaisen myöntämää ammatinharjoittamisoikeutta. Jotta Suomi voisi yhteiskunnan kriisitilanteissa vastaanottaa kansainvälisenä apuna annettavaa terveydenhuoltoa, tulee kansainvälisenä apuna annettava terveydenhuollon ammatinharjoittaminen rajata ammattihenkilösääntelyn ulkopuolelle. Tämä toteutettaisiin lisäämällä terveydenhuollon ammattihenkilölakiin uusi säännös, jonka mukaan lakia ei sovellettaisi henkilöön, joka harjoittaa Suomessa säänneltyä terveydenhuollon ammattia osana kansainvälistä apua.

Esityksessä ehdotettu ratkaisu mahdollistaisi sen, että kansainvälisen avun tehtävissä Suomeen lähetetyt terveydenhuollon ammattilaiset, kuten lääkärit ja sairaanhoitajat, voisivat harjoittaa ammattiaan Suomessa ilman, että heidän olisi ensin haettava ammatinharjoittamisoikeutta toimivaltaiselta viranomaiselta. He eivät myöskään olisi viranomaisvalvonnan piirissä. Näin he voisivat nopeasti ja tehokkaasti tukea hyvinvointialueita ja suomalaisia terveydenhuollon ammattihenkilöitä erilaisissa kriisitilanteissa. Suomeen lähetetyt ammattilaiset toimisivat hyvinvointialueiden olemassa olevissa rakenteissa hyvinvointialueen henkilöstön rinnalla.

Ehdotettu muutos turvaisi ihmisten oikeutta elämään ja terveyteen tilanteessa, jossa paikallisen terveydenhuollon toimintakyky on uhattuna. Ilman ehdotettua muutosta Suomi ei voisi vastaanottaa kansainvälisenä apuna annettavaa terveydenhuoltoa läheisiltä kumppaneiltaan tai kansainvälisiltä järjestöiltä ilman, että Suomeen saapuva terveydenhuollon ammattilainen ensin hakee ammatinharjoittamisoikeutta

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

valvontaviranomaiselta. Tämä tarkoittaisi kuukausista jopa vuosiin kestävää hakemuskäsittelyä sekä esimerkiksi kielitaidon todistamiseen ja käytännön harjoitteluun liittyviä vaatimuksia, jotka käytännössä voivat merkittävästi viivästyttää tai täysin estää kansainvälisen avun vastaanottamisen.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan eräitä luonteeltaan teknisiä muutoksia ammattihenkilölakeihin. Kyse on valtion aluehallintouudistuksen edellyttämistä muutoksista, joilla ammattihenkilölaki päivitetäisiin vastaamaan 1.1.2026 muuttuvaa virastorakennetta. Lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilölaissa olevaa asetuksenantovaltuutta muuttamalla mahdollistettaisiin asetustasoiset muutokset ammattihenkilölainsäädännön uudistuksen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2026.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.20 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa Suomen kykyä toimia nopeasti ja tehokkaasti tilanteissa, joissa terveydenhuollon ja sosiaalihuollon voimavarat joutuvat äkillisesti koetukselle. Esityksessä muutetaan terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilölakeja siten, että kansainvälisen avun vastaanottaminen mahdollistuu selkeästi ja ilman viivettä silloin, kun Suomi sitä eniten tarvitsee. Muutoksen myötä sääntelyssä terveydenhuollon tehtävissä toimivat ulkomaiset ammattilaiset voisivat työskennellä Suomessa kansainvälisen avun osana ilman erillisiä suomalaisia lupamenettelyjä niissä tilanteissa, joissa apua on pyydetty valtioneuvoston tai tasavallan presidentin toimesta. Samalla tehdään myös tekniset muutokset sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölakeihin, jotta ne vastaavat uudistuvaa valtion aluehallintorakennetta ja uuden lupa- ja valvontaviraston perustamista.

Arvoisa puhemies! Näillä muutoksilla on yksi selkeä tavoite: varmistaa, että Suomi pystyy saamaan ja antamaan kansainvälistä apua silloin, kun kyse on kiireellisestä, ihmishenkiä koskevasta tilanteesta. Nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista riittävän nopeaa reagointia. Lupaprosessit tai hallinnolliset esteet eivät saa olla syynä avun viivästyamiseen suuronnettomuudessa, pandemiatilanteessa tai kriittisissä tilanteissa, joissa terveydenhuollon kotimainen kantokyky on koetuksella ja vaarantuu.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys liittyy suoraan Suomen kokonaisturvallisuuteen. Sote-järjestelmä on tärkeä osa yhteiskunnan kriittisiä palveluita. Kun avun vastaanottamista helpotetaan, vahvistamme koko järjestelmäämme ja sen iskunkestävyyttä. Tämä on tärkeä osa suurempaa kokonaisuutta, jossa Suomi rakentaa varautumistaan yhdessä kumppanimaiden kanssa. On tärkeää, ettei meidän tarvitse poikkeusoloissa keksiä hätäisiä väliaikaisia ratkaisuja, vaan valmiudet ovat kunnossa jo hyvissä ajoin ennakolta. Huoltovarmuus, varautuminen ja valmius on syytä rakentaa jo syvän rauhantilan aikana. Tämä vahvistaa myös kansalaistemme luottamusta ja sitoutumista yhteistoimintaan, kun keskeiset ratkaisut ja toimintamallit ovat tiedossa hyvissä ajoin etukäteen. Esityksessä ei rakenneta rinnakkaista järjestelmää eikä luovuta suomalaisen sääntelyn korkeista vaatimuksista. Kyse on hallitusta, tarkkaan rajatusta toimivallasta, joka tulee käyttöön vain kansainvälisen avun yhteydessä silloin, kun Suomi sitä eniten tarvitsee.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä vahvistetaan Suomen kykyä huolehtia omasta väestöstään ja turvata sotepalvelut myös poikkeusolojen keskellä. Se on vastuullinen ja realistinen askel kohti vahvempaa kansallista varautumista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

14.24 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme olevan hallituksen esityksen tarkoituksena on toteuttaa hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan osana valmiutta ja varautumista luodaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon lainsäädäntö ja toimintamallit kansainvälisen avun vastaanoton ja antamisen mahdollistamiseksi.

Tämä hallitus tiedostaa, missä Euroopassa ja koko maailmassa mennään. Sota Ukrainassa jatkuu, ja erilaisten kansainvälistenkin levottomuuksien riski on aivan ilmeinen ties kuinka pitkälle tulevaisuuteen. Pienen Suomen paras turva on ennakoiminen.

Toki poikkeusoloja ja häiriötilanteita on myös toisenlaisia. Ne voivat liittyä esimerkiksi terrorismiin, suuronnettomuuksiin, luonnonkatastrofeihin ja niin edelleen. Ikävä kyllä osa näistäkin riskeistä on kasvusuhdanteessa myös meillä koto-Suomessa. Tilanteet saattavat edellyttää kansainvälisen avun vastaanottamista, ja silloin avun pitää olla nopeaa ja tehokasta. Se säästää ihmishenkiä.

Arvoisa puhemies! Jotta pääsisimme hallitusohjelmakirjauksen tavoitteeseen, on kansainvälisen avun vastaanottaminen huomioitava myös terveydenhuollon ammattihenkilöstösääntelyssä. Esitys toisi mukanaan uuden säännöksen, jolla rajoitettaisiin lain soveltamista kansainvälisen avun vastaanottamiseen liittyvään säännellyn terveydenhuollon ammatin harjoittamiseen. Soveltamisalarajaus olisi sidottu kansainvälisestä avusta tehtyyn päätökseen ja siinä määriteltyyn avun laatuun, laajuuteen ja kestoon. Tätä laajemmassa harjoittamisessa sovellettaisiin normaalisti terveydenhuollon ammattihenkilölakia.

Esityksellä mahdollistettaisiin myös terveydenhuollon ammattilaisten työskentely Suomessa humanitäärisen avun tehtävissä ilman toimivaltaisen viranomaisen lupa- ja rekisteröintivaatimuksia. Häätätilanne ei kaipaa yhtään byrokratioita hidasteeksi.

Kansainväliseen apuun kuuluva ammatinharjoittaminen ei olisi esityksen mukaisesti kansallisten valvontaviranomaisten valvonnan piirissä. Lakikirjaan tulisi myös valtion aluehallinnon uudistuksen edellyttämät välttämättömät tekniset muutokset sekä asetuksenantovaltuutta koskeva tarkennus.

Täysin kannatettava kokonaisuus siis kyseessä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

14.27 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on vahvistaa maamme valmiutta ja varautumista tässä maailmantilanteessa, jossa meidän täytyy huomioida turvallisuus entistä paremmin ja monipuolisemmin. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on osoittanut sen, että turvallisuustilanne voi muuttua hyvinkin nopeasti ja ilman ennakkovaroitusta. Tämän seurauksena myös Suomen täytyy pystyä reagoimaan niin poikkeusoloihin kuin myös vakaviin häiriötilanteisiin entistä tehokkaammin. Yksi keskeinen osa tätä varautumista on mahdollisuus vastaanottaa kansainvälistä apua silloin, kun oma kapasiteettimme ei siihen riitä.

Arvoisa puhemies! Nykyinen terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädäntö ei tunne erityisjärjestelyä sellaisille tilanteille, joissa kansainväliset terveydenhuollon ammattilaiset saapuvat Suomeen auttamaan kriisitilanteen keskellä. Tällä hetkellä tilanne on sellainen, että heidän tulisi hakea suomalainen ammatinharjoittamisoikeus, täyttää lupavaatimukset, kielitaitovaatimukset sekä muut edellytykset, vaikka tilanne ja avuntarve

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

olisivat kiireellisiä ja akuutteja. Se ei ole toimiva järjestely silloin, jos meitä kohtaa vakava häiriö tai kriisitilanne, jolloin jokainen tunti voi olla ratkaiseva avunsaannin kannalta.

Tässä esityksessä keskeinen muutos koskee uuden säännöksen lisäämistä terveydenhuollon ammattihenkilölakiin. Sen myötä lain soveltamisalaa voisi rajata niissä tilanteissa, joissa Suomi vastaanottaa kansainvälistä humanitääristä apua. Tämä mahdollistaa ulkomaisten terveydenhuollon ammattilaisten työskentelyn Suomessa ilman normaaleja lupa- ja rekisteröintivaatimuksia silloin, kun kyse on kiireellisestä avusta. Heidän toimintansa ei myöskään kuuluisi Suomen valvontaviranomaisten piiriin, vaan he toimisivat lähtövaltionsa valvontajärjestelmien mukaisesti.

Lähtökohta ja toive tämän muutoksen osalta on siinä, ettei tätä lakia tarvitsisi koskaan hyödyntää. Emme kuitenkaan voi ennustaa, mitä tulevaisuus tuo tullessaan, minkä vuoksi meidän pitää varautua erilaisiin tilanteisiin, myös niihin ikäviin. Tämä muutos on välttämätön siksi, että Suomi voi hyödyntää kansainvälistä tukea nopeasti sellaisissa tilanteissa, jos ja kun terveydenhuoltojärjestelmämme joutuu äärirajoille.

Arvoisa puhemies! Lisäksi tässä esityksessä tehdään myös useita teknisiä muutoksia terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilölakeihin. Ne liittyvät valmisteilla olevaan valtion aluehallinnon uudistukseen, jossa Valvira ja aluehallintovirastojen lupa- ja valvontatehtävät kootaan uuteen Lupa- ja valvontavirastoon. Näillä muutoksilla varmistamme sen, että ammattihenkilölainsäädäntö vastaa uudistuvan viranomaisrakenteen tarpeita vuoden alusta alkaen. Tämä muutos on myös ensimmäinen vaihe laajemmassa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädännön uudistuksessa. Hallitusohjelman mukaisesti tämä työ jatkuu Hyvän työn ohjelman puitteissa.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä varmistamme sen, että Suomi pystyy toimimaan tehokkaasti ja turvallisesti sellaisissa tilanteissa, joissa tarvitsemme kansainvälistä apua. Olivatpa ne kriisit luonnonkatastrofeja, suuronnettomuuksia, terveyttä uhkaavia vaaratilanteita tai laaja-alaisia turvallisuuskriisejä, meidän täytyy huolehtia siitä, että olemme varautuneita. Se liittyy myös laajempaan kokonaisuuteen, kun mietimme yhteisesti, miten kehitämme Suomen ja suomalaisten varautumista poikkeustilanteisiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

14.30 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa herra puhemies! Elämme aikaa, jolloin meidän on vahvistettava varautumistamme mahdollisiin poikkeusoloihin ja kriiseihin hyvin laajasti yhteiskunnan eri osa-alueilla. Olemme jo aikaisemmin käsitelleet lainsäädäntöä, jolla suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän valmiutta, varautumista ja kykyä vastata kansainvälisiin, kansallisiin ja alueellisiin riskeihin sekä normaali- että poikkeusoloissa parannetaan. Tämä työ on tärkeää.

Suomessa voi syntyä tarve vastaanottaa kansainvälistä apua valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa mutta myös sellaisissa vakavissa yhteiskunnan häiriötilanteissa, joissa poikkeusoloja ei ole todettu. Tällä lainsäädännöllä pyritään varmistamaan, että niin lainsäädäntö kuin toimintamallimme mahdollistavat joustavan ja käytännössä mutkattoman kansainvälisen avun vastaanoton ja antamisen tilanteissa, joissa sitä tarvittaisiin.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Esityksen mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin lisättäisiin uusi säännös, jolla rajoitettaisiin lain soveltamista kansainvälisen avun vastaanottamiseen liittyvän säännellyn terveydenhuollon ammatin harjoittamiseen. Esityksellä mahdollistettaisiin siis terveydenhuollon ammattilaisten työskentely Suomessa humanitäärisen avun tehtävissä ilman toimivaltaisen viranomaisen lupa- ja rekisteröintivaatimuksia. Kansainväliseen apuun kuuluva ammatinharjoittaminen ei olisi kansallisten valvontaviranomaisten valvonnan piirissä.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on kuitenkin ihan aiheellista sanoa muutama sana potilasturvallisuudesta. Tilanteessa, jossa apuun osallistuvilta ammattilaisilta ei tosiasiallisesti edellytettäisi ammatinharjoittamisoikeutta tai lupaa eivätkä he olisi terveydenhuollon ammattihenkilölain mukaisen viranomaisohjauksen tai -valvonnan tai -velvollisuuksien piirissä, ei ole täysin mahdollista varmistua siitä, että heillä olisi ammattitoiminnan edellyttämä koulutus.

On kuitenkin huomattava, että sekä valtioiden välinen että kansainvälisten järjestöjen tarjoama humanitaarinen apu on organisoitua ja ammattimaista ja lähtökohtaisesti luottamus siihen, että avunantajat ovat tehtäviensä tasalla ja osaavat asiansa, on vahva.

Lisäksi on huomioitava, että kansainväliseen apuun turvautumista vaativa kriisitilanne on niin merkittävä uhka ihmisten hengelle ja terveydelle, että poikkeaminen terveydenhuollon ammattihenkilölain vaatimuksista esimerkiksi koulutuksen ja kielitaidon osalta muodostaisi huomattavasti pienemmän riskin kuin kansainvälisen avun viivästyminen tai jopa estyminen kokonaan.

Potilasturvallisuutta ja potilaiden asemaa vahvistaa edelleen hyvinvointialueiden velvollisuus huolehtia lakisääteisten palvelujen toteutumisesta myös kriisin keskellä.

Arvoisa puhemies! Mitä soveltamisalarajaukseen liittyviin riskeihin tulee, niitä vähentää se, että kansainvälinen apu on aina kestoaltaan ja laajuudeltaan rajattu kansainvälisen avun pyytämistä koskevaan päätökseen. Ammatin harjoittaminen olisi siis väliaikaista, ja siihen kuuluvat tehtävät liittyisivät käsillä olevaan kriisitilanteeseen.

Pidän tätä lakiesitystä perusteltuna ja jään odottamaan substanssivaliokunnan mietintöä siihen liittyen. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.34 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä poikkeusoloihin varautuminen kaikin eri tavoin on äärimmäisen keskeistä. Ja kun puhutaan terveydenhuollosta, niin Ukrainan esimerkit osoittavat, että meillä on täysin piittaamaton rajanaapuri, joka on Ukrainassa pommittanut terveydenhuoltojärjestelmiä, siviilejä, kriittistä infrastruktuuria, sairaaloita ja niin edelleen, ja se tarkoittaa siis sitä, että meilläkin pitää varautua kaikin eri tavoin pahimpaan siinä tilanteessa, jos konfliktiin jouduttaisiin.

No, tämä lakiesitys häiriötilanteisiin valmistautumisesta sisältää sekä sotilaallisen konfliktin, terrori-iskut, luonnonkatastrofit että suuronnettomuudet siltä kantilta, että tarvittaisiin täydentämään meidän henkilökuntaa, meidän terveydenhuollon osaajia tähän maahan kriisiaikana joidenkin näiden edellä mainittujen asioiden sisällä. Mutta ongelmahan meillä on nyt tällä hetkellä se, että meillä terveydenhuoltojärjestelmää, meidän sairaalaverkostoa, keskitetään hyvin raa'alla tavalla tuolla maakunnissa. Ja samaan aikaan meidän pitäisi varautua, meidän pitäisi katsoa niitä esimerkkejä Ukrainasta, meidän pitäisi huolehtia siitä, että meillä olisi hajautettu terveydenhuoltojärjestelmä, niitä

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

toimipaikkoja ympäri Suomea niin että me pystytään huolehtimaan koko ketjusta siinä tapauksessa, että kriisi tässä maassa olisi.

Katson kyllä äärettömän huolestuneena sitä, mikä tilanne tällä hetkellä on. Tilanne on nimittäin se, että meillä on aluesairaaloita, joita on joko laitettu kiinni tai niitä menee nyt kiinni, ja jollei näillä tiloilla, kiinteistöillä ole käyttöä tuolla maakunnissa, jollei niillä ole käyttöä tänä rauhanaikana ja tässä meidän perusterveydenhuollon järjestelmässä, niin niitä ruvetaan purkamaan. Niitä eivät yksinkertaisesti pysty kunnat ylläpitämään siellä, vaan tähän tarvitaan nimenomaan sitä ohjausta, mitä pystytään täältä antamaan, etteivät hyvinvointialueet niitä kiinni laittaisi. Se tarvitsee tietysti resursseja, mutta se vaatii ennen kaikkea käyttöä. Jos tämä kehitys jatkuu, niin meillä tulee olemaan hyvin supistettu terveydenhuoltoverkko ja meidän sairaalaverkosto seuraavan 5—10 vuoden sisällä, ja se ei muuten ole kriisinkestävyys kannalta paras mahdollinen asia.

Sen takia kyllä vetoan kovasti ministeriin, että näitten henkilöstöjärjestelyjen lisäksi — tämä on hyvä esitys — kannettaisiin vastuu myös siitä, että kriisiaikana terveydenhuoltoverkko meillä tässä maassa on paremmassa kunnossa ja hajautettu niin että pystymme kaikista ihmisistä myös siinä tilanteessa huolehtimaan ympäri Suomen, ettei me olla haavoittuvaisia niille vihollisen aikomille teoille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu on... — Pahoittelet. Haluaako ministeri kommentoida käytyä keskustelua? — Kolme minuuttia, olkaa hyvä.

14.37 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Aika harvoin tuon tällaista esitystä, mikä on näin yksimielisesti hyvä. Odotan tietysti itsekin valiokunnan mietintöä, mutta odotusarvo on, että tämä on kaikkien hyväksyttävissä. Meidän on valmistauduttava tilanteisiin, joita vielä muutama vuosi sitten emme osanneet edes kuvitella. Tämä on osa sitä varautumisen ja valmiuden parantamista, mitä tehdään usealla eri sektorilla.

Sairaalat on kyllä huomioitu tässä valmistelussa, ja painotan edustaja Savolan puheeseen viitaten, että tämä hallitus ei ole yhtäkään sairaalaa sulkenut. Kaikki ovat toiminnassa, ja ainoastaan tehdään työnjakoa sairaalaverkkoesitys ykkösen mukaan. Tavoitteena tietysti on, että sikäli mikäli kriisi jossakin tilanteessa eskaloituu, niin kaikki sairaalat ovat siinä kunnossa, että ne voidaan tarvittaessa ottaa käyttöön, kunhan me saadaan sinne siirrettyä henkilöstöä.

On selvää, että esimerkit Ukrainasta ovat varoitussignaali meille. Me olemme nähneet, mitä siellä tapahtuu, ja voimme todeta, että valitettavasti nimenomaan sairaalat ovat se prioriteetti ja ensimmäisiä kohteita, mihin siellä isketään, ja kyllä me tähän Suomessa varaudumme kaikin tavoin ja olemme varautumassa.

Tämä esitys, mikä koskee nyt kansainvälisen avun vastaanottamista, on osa sitä tärkeää varautumisen suunnittelua, mitä me valtioneuvostossa teemme. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.39 Mikko Savola kesk: Herra puhemies! Arvoisa ministeri, annan nyt vain esimerkiksi omalta kotiseudultani entisen aluesairaalan, Ähtärin sairaalan. Hyvinvointialue ei näe sille käyttötarkoitusta. Ainoastaan pieni osa tuosta kiinteistöstä olisi sotepisteenä. Samaan aikaan hyvinvointialueen johdosta sanotaan, että tätä voitaisiin

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

tarvita kenties kriisiajan valmiuteen liittyen. Kiinteistöyhtiötä ylläpitää kunta. Millä ihmeellä kunta rahoittaa tuommoisen kiinteistön sitä kriisiaikaa varten, jos ei sille osoiteta ihan selkeää käyttöä? Ja kun hyvinvointialueille ei osoiteta riittäviä resursseja, niin se tarkoittaa sitä, että siellä supistetaan näitä toimipisteitä entisestään eikä osoiteta sitä käyttöä näin rauhanaikana. Tämä on ongelma. Te sanoitte, että sitten voidaan osoittaa henkilöstöä näihin kiinteistöihin. Eivät ne kiinteistöt siellä pysy itsestään, jos ne eivät ole koko ajan järkevässä käytössä, ja tämä on se ongelma. Vai lupaatteko te, rouva ministeri, että valtionhallinnolta tulee rahaa, että voidaan ylläpitää näitä kiinteistöjä, vaikka siellä ei käyttöä olisikaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja ministeri Juuso, olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

14.40 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Savola ihan varmasti tietää, niin rahoitusasia on toisen ministerin vastuualueella. Rahoitus sinänsä hyvinvointialueilla on kasvanut erittäinkin voimakkaasti tämän hallituskauden aikana. Näköjään se pulma näyttää olevan se, että se kohdistuu hieman eri tavalla eri alueisiin. Tästähän ministeri Ikonen on tiedottanut viime viikolla, että alijäämänkattamiskausia pidennetään, ja muiltakin osin rahoituslakia tarkastellaan. Varmasti tulemme tähän vielä palaamaan. Kyllä se on tiedossa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 143/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 11/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Sivistysvaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Koponen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.41 Ari Koponen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtajan ollessa estynyt esittelen tämän sivistysvaliokunnan mietinnön 11/2025 varapuheenjohtajan ominaisuudessa.

Puhemies! Sivistysvaliokunta puoltaa hallituksen esitystä muuttaa ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia, lukiolakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia, oppivelvollisuuslakia sekä niin sanottua opiskelija- ja tutkijalakia. Valiokunta ehdottaa, että ammatillista koulutusta koskevaan lakiehdotukseen tehdään kaksi teknisuonteista muutosta. Valiokunta kannattaa hallituksen esityksen ehdotusta säätää

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

ammattillisen koulutuksen järjestäjille mahdollisuus myydä tutkintoon johtavaa tilauskoulutusta myös niin, että koulutettavina ovat EU- ja Eta-valtioiden kansalaiset vastaavalla tavalla kuin korkeakouluissa. Ehdotettu muutos mahdollistaa koulutuksen järjestäjälle nykyistä laajemmat mahdollisuudet järjestää tilauskoulutusta yritysten ja muiden tahojen tarpeisiin osaavan työvoiman saatavuutta parantaen. Valiokunta puoltaa myös säännösehdotuksia, joiden tarkoituksena on puuttua tilauskoulutuksen ongelmiin. Niitä on havaittu esiintyneen tilauskoulutusopimusten sisällöissä ja tilauskoulutusopiskelijoiden oikeuksien toteutumisen varmistamisessa.

Ongelmia on syntynyt erityisesti sellaisten koulutusviennin alueella toimivien yritysten kohdalla, joiden ainoana tarkoituksena on välittää opiskelijoita koulutukseen. Suomen ulkopuolella toimivien välittäjäorganisaatioiden toimintaan on voinut liittyä kynnysrahan perimisen kaltaista toimintaa. Muutosesityksen mukaan tilauskoulutuksen järjestäjinä voivat jatkossa olla vain tahot, joilla on intressi koulutuksen järjestämiseen ja jotka rahoittavat tilatun koulutuksen. Siten koulutuksen järjestäjä ei voi toimia tilaajana, jonka keskeisenä tarkoituksena on voitontavoitteluun tähtäävä opiskelijoiden välittäminen. Valiokunta tarkasteli myös tutkintovientinä tapahtuvaa tilauskoulutusta ja tuo lausunnossa esille, että ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta, koulutuksen hankintaa ja maksullista palvelutoimintaa koskeva lainsäädäntö on juridisesti erittäin vaativa kokonaisuus. Niissä on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain lisäksi huomioitava muun muassa kuntalain säännökset ja EU:n valtiontukisääntöjen vaatimukset. Asia liittyy ammatillisen koulutuksen järjestäjiä koskevan yhtiöittämispoikkeamisen mahdollisuuden selvittämiseen, mitä koskeva selvitystyö jatkuu työ- ja elinkeinoministeriön johdolla.

Puhemies! Valiokunta kannattaa myös hallituksen esitystä säätää lukuvuosimaksujen perimistä ammatilliseen koulutukseen ja lukiokoulutukseen kolmansista maista tulevilta opiskelijoilta. Maksuilla katetaan heidän koulutuksensa järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Lukuvuosimaksujen käyttöönotolla tavoitellaan julkisten varojen käytön hallintaa sekä kuntien maksutaakan keventämistä hallituksen puoliväliriihessä keväällä 25 päätetyn mukaisesti. Valiokunta tuo mietinnössään esille, että ulkomailta ilman perhettään tulleet alaikäiset opiskelijat ovat haavoittuvassa asemassa eikä heidän rekrytointinsa Suomeen oppilaitosverkoston ylläpitämiseksi ja väestökehitykseen vastaamiseksi ole kestävä ratkaisu. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2026.

Valiokunta hyväksyi mietintöön kaksi lausumaehdotusta, joissa edellytetään ensinnäkin, että ”valtioneuvosto seuraa tilauskoulutusmarkkinoita sekä ehkäisee ja puuttuu määrätietoisesti ilmenneisiin epäterveisiin ilmiöihin, kuten ihmiskauppaan ja kynnysrahojen perimiseen”, ja toiseksi, että ”valtioneuvosto antaa sivistysvaliokunnalle selvityksen tilauskoulutusta ja lukuvuosimaksuja koskevien muutosten vaikutuksista koulutuksen järjestämiseen kolme vuotta lainsäädännön voimaantulon jälkeen”.

Arvoisa puhemies! Päätän mietinnön esittelyn toteamalla, että mietintö sisältää yhden vastalauseen eikä täten ollut yksimielinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Vastauspuheenvuoro, edustaja Savola. Yksi minuutti, olkaa hyvä.

14.45 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy kyllä sanoa, että tämä on yksi surkeimmista esityksistä, mitä hallitus on tällä vaalikaudella eduskuntaan tuonut. Tällä on nimittäin valtavan iso merkitys tuonne alueelle, ihan

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

suomalaisiin opiskelijoihin. Sen lisäksi nämä ovat juuri niitä nuoria, jotka jo etukäteisesti ovat motivoituneita opiskelemaan kielen, tulemaan maahan ja työllistymään maassa ja alueella. Esimerkkinä on Järvisen ammatti-instituutti Etelä-Pohjanmaalla: 70 prosenttia on näitä EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevia opiskelijoita, ja yli 70 prosenttia jää suoraan alueelle töihin — turkistarhoihin, maatiloille, puutarhatalouteen, metallityöntekijöiksi ja niin edelleen — eli he ovat juuri sitä, mitä yritykset sinne kaipaavat. Tämä riskeeraa todella vakavalla tavalla sekä tuon koulun olemassaolon, koska suomalaisia syntyy vähemmän ja sinne tarvitaan oppilaitos, jotta suomalaiset voivat käydä lähellä koulua, että myöskin työvoiman saannin, koska näitä ulkomaalaisia opiskelijoita ei jatkossa tule.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

14.47 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on monelta kannalta todella huono esitys, ja tästä on myös elinkeinoelämästä oltu sitä mieltä asiantuntijoiden toimesta, että tämä saattaa olla jopa hallituksen koko kauden huonoin esitys, mikä on tietysti aika paljon sanottu, mutta tässä on juuri näitä näkökohtia, jotka tätä sinne huonommuuteen vetävät. Eli tällä tyhjennetään aika paljon meidän alueita. Useassa lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa on keskittäminen luvassa, kun nämä oppilaat sieltä lähtevät pois. Siinä vaarannetaan samalla myös sen alueen yläkoulujen toiminta, koska usein toisella asteella ja yläkoulussa on samat opettajat käytössä.

Sitten tietysti on tämä Suomen houkuttelevuus. Tietysti hyvin ymmärrän perussuomalaisten toiveen siitä, että tänne ei paljoa maahanmuuttajia eikä ulkomaalaisia osaajia tulisi, mutta minä ihmettelen, minkä takia kokoomuskin on lähtenyt tähän samaan kelkkaan. Me tarvitaan todellakin tänne osaajia, ja tämä on ollut todella hyvä keino saada niitä osaajia, kun nämä nuoret [Puhemies koputtaa] oppivat suomen kielen ja sen jälkeen siirtyvät opiskelemaan korkea-asteelle ja töihin Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

14.48 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan oikeastaan samaa ihmettelyä kuin edelliset puhujat siitä, mitenkä huonoiksi hallituksen esitykset pystyvätään menemään. Tämä on varmaan yksi aivan pohjanoteeraus. Minä sain juuri viestiä tuolta Pohjois-Karjalasta ja Itä-Suomesta, koska Itä-Suomen ammatillinen koulutusjärjestelmä nojaa vahvasti näihin kansainvälisiin opiskelijoihin. Ihan jos katsotaan lukuja, niin näissä kolmessa elikkä Sakkyssä, Riveriassa ja YSAOssa opiskelee 2 323 ulkolaista opiskelijaa ja näistä 1 850 on kolmansista maista. Tämä on aivan kuin sokki näille oppilaitoksille. Esimerkiksi Riveriassa, mikä on omalla alueellani, mistä tulen, 75 prosenttia ulkolaisista opiskelijoista on kolmansien maiden oppilaita. Nyt jo se hätähuuto sanoo, että jos tämä laki nyt menee tällaisenaan läpi, niin voiko saada jonkun poikkeuksen, koska tämä on isku koko meidän ammatilliselle oppilaitosjärjestelmälle itäisessä Suomessa. Mitä vielä Itä-Suomi saa iskua tältä hallitukselta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

14.49 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän esityksen myötä Suomesta on todellakin tulossa ainoa Euroopan maa, jossa jatkossa kansalliskielellä, siis suomeksi tai ruotsiksi, tehdystä toisen asteen opetuksesta peritään lukukausimaksut. Kyllä itsekkin hämmästelen, että erityisesti kokoomuksessa ollaan tälle linjalle lähdetty. Maakunnista jopa 60 lukiolla on tämän esityksen myötä nyt jatkossa, voi sanoa, tulevaisuus hyvin epävarma. Ja jos ette tätä usko, niin kannattaa kysyä näiltä opetuksen järjestäjiltä. Minä olen nimittäin kysynyt henkilökohtaisesti, ja kyllä se viesti on sieltä ollut selvä, että todella monen lukion tulevaisuus tämän myötä näyttää huonolta.

Ja todellakin tässä on nämä alueelliset näkökulmat, mitä ei ole huomioitu. Vaikkapa Ylä-Savossa, jossa on vahvoja vientiyrityksiä, on ammattiopiston kautta saatu auki väylää ulkomaisiin opiskelijoihin. Nyt tämä menee suurelta osin kiinni, ja kyllä tämä on todella suuri harmi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.51 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Me emme myöskään kannata lukuvuosimaksujen käyttöönottoa toisen asteen koulutuksessa. Koulutuksen maksullisuus murentaa tasa-arvoa, kuormittaa koulutuksenjärjestäjiä ja vie Suomea väärään suuntaan kohti eriarvoistuvaa koulutusjärjestelmää.

Maksut eivät myöskään ratkaise niitä ongelmia, joita alaikäisten yksin Suomeen saapuvien opiskelijoiden kohdalla ilmenee. Ei ole todistettu millään tavalla, että tämä näitä nuoria auttaisi, mutta sen sijaan monella alueella — niin kuin tässä edellä kuultiin — voi olla kyseenalaista, miten koulutuksenjärjestäjät tästä selviävät.

Lukuvuosimaksut eivät myöskään Euroopassa ole yleisesti käytössä toisen asteen koulutuksessa, joten tämäkin ihmetyttää, miksi Suomi ryhtyisi sitten tällaisia toisen asteen koulutusmaksuja tänne tekemään. Me emme kannata näitä tässä, emmekä me kannata muutenkaan koulutuksen maksulliseksi tekemistä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

14.52 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tämä esitys kyllä sulje ovea kansainvälisyydeltä, eikä se kiellä opiskelijoitten tuloa Suomeen, ei myöskään heikennä koulutuksen laatua. Päinvastoin se kirkastaa pelisäännöt, vahvistaa koulutuksenjärjestäjien toimintaedellytyksiä, puuttuu väärinkäytöksiin ja varmistaa, että kansainvälinen koulutus on taloudellisesti kestäväällä ja juridisesti selkeällä pohjalla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme puhujalistalle. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.52 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on merkittävä uudistus suomalaisen [Mikko Savola: Ainakin heikennys!] — haluaako Savola jatkaa, vai jatkanko minä? — ammatillisen koulutuksen kehittämisessä. Esityksellä avataan ammatillisen koulutuksen järjestäjille mahdollisuus myydä tutkintoon johtavaa tilauskoulutusta EU- ja Eta-maiden kansalaisille. Kyse on joustavuudesta ja reagoinnista ajan tarpeisiin. Emme voi sulkea silmiämme Suomen osaajapulalta, elinkeinoelämän

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

muuttuvilta vaatimuksilta tai kansainvälistymiseltä. Siksi on tärkeää, että toimimme tilanteen ratkaisemiseksi. Tämän keskeisen muutoksen yhteydessä lakiin tuodaan myös täsmennyksiä, joilla vahvistetaan opiskelijoiden oikeuksia ja velvollisuuksia. Tämä lisää koulutuksen järjestämisen vastuullisuutta ja parantaa opiskelijoiden oikeusturvaa. Samalla se vahvistaa koulutuksemme sopimuksellisuutta ja avoimuutta.

Arvoisa puhemies! Esitys selkeyttää koulutuksen rahoitusta, mikä tukee julkisen talouden kestävyyttä. Kolmansista maista tulevat opiskelijat velvoitetaan jatkossa maksamaan lukuvuosimaksuja, jolloin he eivät enää kuulu valtionosuusrahoituksen piiriin. Tämä on oikeudenmukainen ja harkittu ratkaisu, joka varmistaa, että julkiset varat kohdentuvat tasapainoisesti ja kuntien rahoitusvastuu kevenee. Samalla koulutuksenjärjestäjien tiedonsaantioikeuksia täsmennetään, jotta väärinkäytöksiin voidaan puuttua ja opiskelijoiden oleskelulupatiedot pysyvät ajan tasalla. Muutokset tukevat hallituksen tavoitetta rakentaa hallittua, vastuullista ja selkeää koulutuspolitiikkaa.

Valiokunta nosti käsittelyssään esiin, että meidän on edellytettävä valtioneuvostoa seuraamaan tilauskoulutusmarkkinointia ja puuttumaan määrätietoisesti epäterveisiin ilmiöihin, kuten ihmiskauppaan, sekä antamaan sivistysvaliokunnalle kolmen vuoden kuluttua lainsäädännön voimaantulosta selvityksen tilauskoulutusta ja lukuvuosimaksuja koskevien muutosten vaikutuksista koulutuksen järjestämiseen. Tämä on järkevää hallintoa.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteet ovat selkeät. Siinä halutaan ennen kaikkea vahvistaa osaamista, vastata työvoimapulaan ja turvata julkisen talouden kantokyky. Koulutuksen avaaminen tilauskoulutuksen muodossa laajemmalle yleisölle lisää Suomen houkuttelevuutta ja mahdollistaa uudenlaiset yhteistyömuodot työelämän ja koulutuksen välillä. Kyse ei ole koulutuksen kaupallistamisesta vaan sen kehittämisestä niin, että ammatillinen koulutus pysyy ajassa kiinni ja palvelee sekä nuoria että yhteiskunnan tarpeita. Samalla koulutusjärjestelmän mahdollisuudet suomalaisena korkean tason innovaationa paranevat. Tämä on vastuullinen ja tulevaisuuteen katsova esitys, joka vahvistaa Suomen osaamisperustaa ja työllisyyttä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

14.57 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Hallitus on siis päättänyt ulottaa lukuvuosimaksut EU- ja Eta-alueiden ulkopuolisille opiskelijoille myös ammatilliseen koulutukseen ja lukioihin. Tämä on johdonmukainen jatko aiemmin tällä vaalikaudella tehdyille päätökselle, jolla korkeakoulujen lukukausimaksut tehtiin täyskatteelliseksi kyseisellä opiskelijaryhmällä. Jatkossa suomalaisten veronmaksajien ei siis tarvitse rahoittaa näiden opiskelijoiden toisen asteen opintoja, niin kuin he tällä hetkellä tekevät. [Mikko Savolan välihuuto] Tämä on oikeudenmukainen ja välttämätön korjaus — korostan: tämä on oikeudenmukainen ja välttämätön korjaus. [Mikko Savola: Suomalaiset kärsii!]

Puhemies! Kesällä saimme lukea vakavista epäkohdista tähän liittyen. Muun muassa kiinalaisten lukio-opiskelijoiden Suomeen tuomisessa toimiva yritys on antanut vanhemmille katteettomia lupauksia koulutuksen tasosta ja oleskeluedellytyksistä. Tällainen toiminta vahingoittaa Suomen mainetta kansainvälisesti, harhauttaa alaikäisiä opiskelijoita ja heidän perheitään sekä hyväksikäyttää suomalaista koulutusjärjestelmää ja

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

veronmaksajien rahoja. [Hanna Kosonen: Tämä esitys ei niitä lopeta!] Nämä sumutetuiksi joutuneet opiskelijathan eivät suinkaan ole tulleet Suomeen ilmaiseksi opiskelemaan, vaan he ovat maksaneet itsensä kipeiksi suomen kielen kursseista, joita yritys on tarjonnut, ja sitten opiskelleet verovaroin Suomessa. [Välihuuto — Puhemies koputtaa]

Puhemies! Yritystoiminnan idea siis pohjautuu Suomen koulutusjärjestelmän hyväksikäyttöön, ja tälle hyväksikäytölle laitamme nyt lopun, kun jatkossa lukiot ja amikset eivät saa kolmansista maista tulleista rahaa suomalaisten tapaan, vaan toisen asteen toimijat perivät ne rahat lukukausimaksujen kautta.

Puhemies! Kolmansista maista opiskelemaan tulevien opiskelijoiden siirtyminen valtionosuusrahoituksen ulkopuolelle hillitsisi näistä maista johtuvaa opiskelijamäärän lisääntymistä. Kun katsoo, mitä haasteita jo nykyisellään toisella asteella on, ei varmasti ole hyvä, että puutteellisella äidinkielellä opiskelemaan tulevien määrä lisääntyy kouluissa.

On totta, että suomalaisten syntyvyys on laskenut ja erityisesti syrjäisemmillä alueilla nuorempi väki vähenee, mutta ratkaisu tähän ongelmaan ei voi olla se, että raahaamme maailman ääristä ihmisiä opiskelemaan suomalaisilla verovaroilla. Enemminkin pitäisi entistä enemmän kiinnittää huomiota syntyvyyteen ja kunnissa veto- ja pitovoiman kasvattamiseen. Tämä ehdotushan ei epää kunnilta esimerkiksi stipendien antomahdollisuutta, eli jos nämä kunnat näkevät suuren potentiaalin, niin he voivat itse myös toimia tässä asiassa.

Puhemies! Ongelmat eivät ratkea sillä, että luomme uuden ongelman aiemman tilalle, vähenevien veronmaksajien rahalla tietenkin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.00 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva uudistus on tarpeellinen siksi, että kansainvälisten opiskelijoiden hakeutuminen suomalaiseen lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen on lisääntynyt rajusti. Ei ole suomalaisen veronmaksajan tehtävä kustantaa julkisrahoitteisia toisen asteen koulutuksia ulkomaalaisille, vaan koulupaikat on tarkoitettu ensisijaisesti suomalaisille ja Suomessa jo asuville.

Nyt meillä on kuitenkin tilanne, jossa suomalaista koulutusta markkinoidaan ulkomailla voimakkaasti ja usein Suomen mahdollisuuksia jopa valheellisesti. Pettyneiden ulkomaalaisten tilityksiä olemme saaneet lukea lehdistäkin viime aikoina. Jotkut tahot ovat tehneet tästä tuottavan bisneksen itselleen pyrkien hyödyntämään avokätistä koulutusjärjestelmäämme välillä myös äärimmäisen huonoin lopputuloksin.

Suomen ja suomalaisten maine on tässä kokenut kolausta, mutta nyt on tulossa muutos. Ymmärrämme toki, että pienemmillä paikkakunnilla voi olla aito kiusaus haalia ulkomaalaisia opiskelijoita, jotta koulut ylipäättään säilyisivät. Huoli palveluiden säilymisestä näkyy myös opposition vastalauseissa. Vaikka ymmärränkin tämän huolen, ei tämä kuitenkaan ole oikea ja kestävä ratkaisu julkisten palveluiden säilyttämiseksi.

Ammatillisen koulutuksen opettajat ja ohjaajat ovat jo pitkään kertoneet, että työ on venynyt äärirajoille, ryhmäkoot ovat kasvaneet ja tuen tarve lisääntynyt. On hyvä, että koulutuksenjärjestäjät joutuvat kattamaan jatkossa ulkomaisista opiskelijoista syntyvät kustannukset opiskelijoilta perittävillä lukuvuosimaksuilla.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Arvoisa puhemies! Julkinen rahoitus tullaan kohdentamaan nykyistä selkeämmin kotimarkkinoilla pysyvästi asuvien kouluttamiseen. Tiedämme, että meillä on työvoimapula tai sittenkin kova työttömyys. Tämä ristiriitainen viesti kertoo meille kohtaanto-ongelmasta: työkäisiä kyllä riittää omastakin takaa, kunhan heillä olisi sellaista osaamista, jota työmarkkinat tarvitsevat. Heidän kouluttamisensa työelämän muuttuviin tarpeisiin on ensisijaisen tärkeää, ei uusien tulokkaiden haaliminen. Perussuomalaisille suomalaisen työn arvostus ja osaamisen vahvistaminen ovat keskeisiä tavoitteita. Ammatillinen koulutus on tässä aivan ratkaisevassa roolissa. Tämä hallituksen esitys ja sivistysvaliokunnan mietintö vievät ammatillista koulutusta kohti vahvempaa ohjausta, parempaa työelämäyhteyttä ja selkeämpiä vastuita.

Lopuksi on kyllä pakko huolestua siitä, että keskusta haluaa täyttää maaseudun koulut ja sitä mukaa maaseudun ulkomaalaistaustaisilla oppilailla. Ettekö te ymmärrä, että nämä oppilaat eivät muutu suomalaisiksi sillä, että he saavat muutaman vuoden lukio- tai ammattikoulutuksen? Nämä tulevat pääsääntöisesti kolmansista maista, joiden kulttuuri ja tavat ovat täysin poikkeavia suomalaisesta elämäntavasta. Katsokaa videoita Saksasta ja Englannista, mitä siellä on tapahtunut, kun kolmansista maista tulleet ovat korvanneet alkuperäisväestön. Kannattaa seurata muitakin uutisia kuin Ylen ja MTV-kolmosen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.03 Markku Siponen kesk: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Ensiksi muutama kommentti. Aloitan tästä edustaja Rintamäen puheenvuorosta, kun hän pyysi katsomaan videoita Saksasta ja Englannista. Olemme tuolla valiokunnassa katsoneet videoita suomalaisista kunnista — Rautavaaralta, Sallasta, monesta muusta kunnasta — niistä oppilaista, jotka ovat erittäin hienosti tänne kotoutuneet. Niistä valiokunnan pöytäkirjoista löytyy muuten myöskin lisää tietoa. Ja tähän kotoutumiseen liittyen sieltä löytyy muistaakseni myöskin sellainen tieto, että esimerkiksi Sallassa viimeisen 10—15 vuoden aikana, kun heillä on ollut ulkomaalaisia opiskelijoita, jokainen heistä on jäänyt Suomeen jatko-opintoihin — jokainen heistä. Eikö tämä, edustaja Rintamäki, kerro jotakin siitä, että tämä kotoutuminen on monelta osin onnistunut hyvin?

Arvoisa puhemies! Keskusta ei halua kouluja täyttää näillä oppilailla, mutta meidän mielestämme se on yksi erittäin hyvä keino myöskin turvata se toisen asteen oppilaitoksen jatko. Niin kuin tuotiin esille, monilla alueilla myös tarvitaan työvoimaa, esimerkkinä vaikkapa oma kotiseutuni Ylä-Savo. Siellä on vientiveturiteita, isoja yrityksiä, joihin tarvitaan työvoimaa, ja tilanne on tällä hetkellä se, että vaikka tulevina vuosina koko ikäluokka, joka sinne syntyy, koulutettaisiin, he eivät riittäisi edes sosiaali- ja terveysalan työpaikkoihin, ja sen päälle tulevat kaikki muut alat. Se kertoo siitä, että työvoimaa jatkossa tarvitaan, ja tämä on yksi keino siihen.

Arvoisa puhemies! Vielä pari kommenttipuheenvuoroa. Täällä kokoomusedustajan puheenvuorossa keuhuttiin tätä lakiesitystä, että tämä vastaa työvoimapulaan ja lisää osaamisperustaa Suomessa. Itse näen kyllä tämän nimenomaan päinvastoin, esimerkiksi monilla niillä alueilla, monissa niissä kunnissa, mistä edustaja itse sieltä Pohjois-Pohjanmaalta tulee.

Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Rintamäen puheenvuoroon vielä jatkan sen verran, että kun hän toi esille ammatillisen koulutuksen arvostuksen perussuomalaisen osalta, niin

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

kertooko siitä arvostuksesta se, että perussuomalaisten johdolla ollaan leikattu 130 miljoonaa ammatillisesta koulutuksesta tällä kaudella, siis leikattu ammatillisesta koulutuksesta. Onko se ollut silloin erityissuojeluksessa? Onko tämä hallitus ollut duunarin asialla? Mielestäni ei, jos katsoo näitä lukuja. [Pia Lohikoski: Ei ole!]

Todellakin Orpon hallitus lupasi ennen eduskuntavaaleja, että he eivät kohdista säästöjä koulutukseen, mutta lupauksista huolimatta koulutus on ollut useiden leikkausten kohteena. Ja kuten tässä hallituksen esityksessäkin todetaan, toisen asteen koulutuksen järjestämiseen on rajalliset resurssit ja valtiontalouden tilanteesta johtuen toisen asteen koulutukseen on kohdistettu merkittäviä säästötoimenpiteitä, joista merkittävimpinä nämä 130 miljoonan euron säästöt. Myöskin nyt käsittelyssä olevien toisen asteen lukukausimaksujen taustalla ovat valtiontalouden tasapainottamiseen liittyvät säästötavoitteet. Valiokunnalle annetussa lausunnossa on myös huomautettu, että tähän lakimuutokseen sisältyy leikkaus ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen valtionosuusrahoitukseen, ja myöskin valiokunnalle on huomautettu siitä, että on ilmeistä, että rahoitusleikkaukset heikentävät koulutuksen järjestäjien edellytyksiä järjestää laadukasta koulutusta.

Arvoisa puhemies! Kuten on täällä jo todettu, syntyvyys on Suomessa tällä hetkellä historiallisen alhaisella tasolla, ja nuorten ikäluokkien pienentyessä Suomi menettää tulevaisuuden työntekijöitä, veronmaksajia ja palveluiden turvaajia. Työvoiman tarve kasvaa jatkossa, jolloin muualta maailmasta tulevien ihmisten sujuva integroituminen Suomeen on entistä tärkeämpää. EU- ja Eta-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden saaminen opiskelemaan Suomeen lukioon ja ammatilliseen koulutukseen voi pieneltä osaltaan ehkäistä huoltosuhteen heikkenemistä ja olla myös yksi ratkaisu työvoimapulan ratkaisemisessa. Lukio ja ammatillinen koulutus ovat juuri se vaihe, jossa nuoret voivat kiinnittyä sujuvasti suomalaiseen yhteiskuntaan ja oppia sujuvan suomen tai ruotsin kielen, joka on edellytyksenä kansalliskielisten korkeakouluopintojen suorittamiseen.

Arvoisa puhemies! Kuten aiemmin jo totesin, Suomesta on, jos tämä lakiesitys menee läpi, tulossa ainoa Euroopan maa, jossa jatkossa peritään lukukausimaksut kansalliskielellä järjestettävästä opetuksesta. Ulkomaille opiskelemaan hakeutuvat nuoret ja heidän perheensä varmasti seuraavat tarkasti, millaista viestiä me päätöksillämme myöskin täällä eduskunnassa annamme. Lähivuosina nuorten ikäluokkien pieneneminen tuottaa haasteita toisen asteen koulutuksen järjestämiselle. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että Suomi näyttäytyy maana, joka on kansainvälisesti kiinnostava ja johon halutaan hakeutua opiskelemaan, töihin ja asumaan pysyvästi. Suomeen jatkossa tulevien toisen asteen opiskelijoiden integroitumiseen Suomeen ja tänne jäämiseen myös korkeakouluopintojen ajaksi ja sen jälkeen töihin olisi luotava kannusteita.

Arvoisa puhemies! Nämä lukukausimaksut syventävät alueellista epätasa-arvoisuutta, ja tämä lakimuutos vaikuttaa toteutuessaan hyvin eri tavoin eri koulutuksen järjestäjiin. Vaikutukset noin 60 lukion toimintaedellytyksiin eri puolilla Suomea tulevat olemaan hyvin merkittäviä. Esitys vaikuttaa erityisesti itäisessä ja Pohjois-Suomessa olevien pienten kuntien edellytyksiin järjestää lukiokoulutusta, jos kansainvälisten opiskelijoiden määrä vähenee merkittävästi. Lukukausimaksut voivat heikentää myös useiden paikkakuntien perusopetuksen yläluokkien opetuksen järjestämisen edellytyksiä vaikuttaessaan pätevien aineenopettajien rekrytointiin, koska erityisesti pienillä paikkakunnilla sijaitsevilla pienemmissä peruskouluissa ja lukioissa on yleensä yhteiset aineenopettajat molemmilla kouluasteilla ja myös yhteiskäytössä olevia tiloja.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen vaikutusarviot ovat monelta osin puutteellisia. Erityisesti arviot yritys- ja seutunäkökulmasta puuttuvat.

Arvoisa puhemies! Jatkan vielä toisessa puheenvuorossani, mutta haluan tässä kohtaa jo ehdottaa, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

15.10 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva esitys koskee ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen, rahoitusjärjestelmän, oppivelvollisuuslain sekä opiskelija- ja tutkijalain muutoksia tavoitteena kohdentaa rajallisia julkisia rahoja oikein ja rehellisesti.

Ensinnäkin ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevat muutokset ovat tarpeellisia ja perusteltuja. Esityksellä avataan lainmukainen ja selkeä mahdollisuus myydä tutkintoon johtavaa koulutusta myös EU- ja Eta-maiden kansalaisille samoilla periaatteilla kuin korkeakoulusektorilla. Tämä vahvistaa koulutusviennin ja yritysten osaajatarpeiden välistä yhteyttä ja helpottaa osaavan työvoiman saatavuutta. Samalla puututaan tilauskoulutuksessa esiin nousseisiin epäkohtiin. Välittäjäyritysten kynnysrahakäytännöt ja opiskelijoiden oikeuksien heikko toteutuminen eivät ole hyväksyttäviä. Nyt lakiin kirjataan selkeä linjaus: tilaajana voi toimia vain taho, jolla on aito mielenkiinto koulutuksen järjestämiseen ja joka myös rahoittaa sen. Voittoa tavoittelevat opiskelijavälittäjät eivät voi toimia tilauskoulutuksen tilaajina. Lisäksi varmistetaan, että opiskelijoiden oikeudet ja velvollisuudet määritellään sopimuksissa selkeästi ja heitä niistä myös informoidaan.

Toiseksi esityksen lukuvuosimaksuja koskeva kokonaisuus on sekä taloudellisesti että periaatteellisesti linjakas. Kolmansista maista tulevat opiskelijat eivät jatkossa ole toisen asteen osalta valtionosuusrahoituksen piirissä, vaan heidän koulutuksestaan peritään lukuvuosimaksu, joka kattaa koulutuksen kustannukset. Lukiossa maksu sidotaan yksikköhintaan, ammatillisessa koulutuksessa koulutuksen todellisiin kustannuksiin.

Julkinen talous on tiukilla, ja on rehellistä todeta, että emme voi rajattomasti laajentaa maksutonta koulutusta henkilöille, jotka eivät ole pysyvästi tai pysyvämminkin sidoksissa Suomeen. On johdonmukaista, että suomalaisella verorahoituksella turvataan ensisijaisesti Suomessa vakituisesti asuvien ja tänne juurtuvien koulutusmahdollisuudet. Meillä on kasvava määrä oppivelvollisuusikäisiä, joiden koulu- ja työpolku vaatii ehkä uudenlaista toteutusta. Minusta tuohon täytyy keskittyä jatkossa entistä vahvemmin.

Hallituksen esitys työvoimapolitiikan näkökulmasta on fiksi. Oppisopimuskoulutukseen työperusteisella oleskeluluvalla tulevat eivät ole lukukausimaksuvelvollisia. Näin kannustetaan juuri siihen, mitä työmarkkinamme tarvitsevat: työvoimapula-aloille tuleviin työhön kiinnittyviin opiskelijoihin, joille koulutus ja työ kytkeytyvät tiiviisti yhteen.

Kolmanneksi oppivelvollisuuslain täsmennys on tarpeellinen. Kolmansista maista opiskelutarkoituksessa Suomeen tulevat eivät jatkossa ole oppivelvollisia. Tämä selkeyttää järjestelmää, vähentää ristiriitoja muun lainsäädännön kanssa ja vastaa tosiasiallista tilannetta. Samalla se korostaa sitä periaatetta, että oppivelvollisuus liittyy pysyvämpään asumiseen.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Esityksessä kiinnitetään aiheellisesti huomiota myös alaikäisten opiskelijoiden asemaan. On nähty tilanteita, joissa alaikäiset nuoret ovat olleet Suomessa ilman riittävää tukea, epäselvyyttä vastuutahosta ja jopa lastensuojelutoimenpiteisiin johtaneita tilanteita. Tämä ei ole kestävä enempää nuorten kuin kuntienkaan kannalta. On tärkeää, että lainsäädäntö, ohjaus ja viranomaistoiminta tunnistavat nämä riskit ja että alaikäisten rekrytointi ei muodostu keinoksi paikata paikallista opiskelijapulaa.

Pidän myös erittäin perusteltuna, että lakiin lisätään koulutuksen järjestäjien tiedonsaantioikeus opiskelulupatietoihin sekä mahdollisuus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja Maahanmuuttovirastolle väärinkäytösepäilyjen yhteydessä. Jos säädetään lukuvuosimaksuista ja sidotaan maksuvelvollisuus opiskeluluvan perusteeseen, koulutuksen järjestäjällä on käytännössä pakko olla oikeus tarkistaa näitä tietoja, muuten sääntely jäisi käytännön tasolla ontoksi. Tiedonvaihdon sujuvuus on myös osa hallinnollisen taakan hallintaa.

Taloudellisesta näkökulmasta esitys on looginen. Lukuvuosimaksulliset opiskelijat rajataan ulos lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen valtionosuuslaskennasta. Emme siis rahoita samoja opintoja kahteen kertaan, ensin maksulla ja sitten yksikköhinnan kautta. Tämä on reilua sekä valtiolle että koulutuksen järjestäjille ja tukee julkisen rahan kurinalaista käyttöä.

On myös tärkeää, että esitykseen liittyy selkeä vaikutusten seurantavelvoite. Valiokunnan lausuma siitä, että tilauskoulutusta ja lukuvuosimaksuja koskevien muutosten vaikutuksista annetaan selvitys kolme vuotta voimaantulon jälkeen, on hyvä ja vastuullinen linja. Näin varmistetaan, että sääntelyn toimivuutta arvioidaan aidosti eikä lakia jätetä elämään omalla painollaan.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Tämä esitys ei sulje ovea kansainvälisyydeltä. Se ei kiellä opiskelijoitten tuloa Suomeen, eikä se heikennä koulutuksen laatua. Se kirkastaa pelisääntöjä, vahvistaa koulutuksen järjestäjien toimintaedellytyksiä, puuttuu väärinkäytöksiin ja varmistaa, että kansainvälinen koulutus on taloudellisesti kestävällä ja juridisesti selkeällä pohjalla. Sivistysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, ja hallituspuolueen näkökulmasta kyse on vastuullisesta, johdonmukaisesta ja tulevaisuuteen katsovasta kokonaisuudesta, joka tukee sekä taloutta, oikeudenmukaisuutta että koulutusjärjestelmämme uskottavuutta. Tämän vuoksi kannatan esityksen hyväksymistä valiokunnan ehdottamin täsmennyksin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

15.17 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tällä lakiesityksellä on kaksi tarkoitusta. Ensinnäkin tällä halutaan leikata toisen asteen koulutuksesta. Toisekseen sitten hallituspuolueet ovat esittäneet tästä niitä syitä, että tässä halutaan puuttua väärinkäytöksiin, joita tosiasiassa onkin näillä opiskelijavälitysyrityksillä. Mutta tämä ei tule muuttamaan tilannetta. Ne yritykset, jotka toimivat väärin, jotka haluavat edelleen tuoda alaikäisiä opiskelijoita Suomeen eivätkä huolehdi heistä sen jälkeen, tulevat jatkamaan tätä toimintaansa. Ne ovat aivan eri lait, joilla väärinkäytöksiin ja laiminlyönteihin Suomessa voidaan puuttua ja puututaan. Todellakin väärinkäytöksiin pitääkin puuttua, ja siitä meillä onkin tässä lausuma. Väärinkäytöksiin pitää puuttua kuitenkin eri keinoin kuin tämän lain kautta. Tämä ei ole se vastaus, vaikka niin täällä esitetään. Tämä on leikkauslaki.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Kun äsken tuossa debatissa ihmettelin, miten kokoomus ei halua osaajia Suomeen, niin sitten ihmettelen tässä vielä perussuomalaisia: he haluavat tyhjentää nämä pienemmät lukiot ja pienemmät ammatilliset oppilaitokset tämänkin esityksen saatteena. Tämä on tosi lyhytnäköistä, ja me olemmekin tehneet keskustassa ja vasemmistoliitossa vastalauseen, ja ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Vielä loppuun sanon sen, että jos opiskelijat ovat motivoituneita suomen kielellä tai ruotsin kielellä täällä toisen asteen käymään ja sen jälkeen haluavat jatkaa opinnoissa tai työelämässä, niin kyllä me niitä osaajia Suomessa tarvitaan. Pidän hyvin ristiriitaisina näitä kommentteja, mitä edustaja Rintamäki tässä puhui siitä, miten Suomea täytetään erimaalaisilla ihmisillä. Pidän sitä rikkautena, että meillä on eri kulttuurista tulleita ihmisiä täällä Suomessa. Tosiasiahan on se, että me tarvitsemme monentaustaisia osaajia Suomeen, jotta me voisimme kasvaa, jotta alkaisi todella Suomessa se kasvu, jota me kaikki varmasti odotamme. Mutta tämän hallituksen keinot siihen kasvun saamiseen on nähty. Sitä kasvua ei näy. Onneksi on enää reilu vuosi jäljellä hallituksen tekosia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Totean, että edustaja Siponen on jo tehnyt vastaavan sisältöiset ehdotukset, ja varmistaisin: onko edustaja Kososen tarkoitus kannattaa näitä esityksiä?

Arvoisa herra puhemies! Erinomaista seuraamista siellä, ja teenkin sitten tämän vinkin perusteella nimenomaan kannatuksen tähän Siposen ehdotukseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio näyttää olevan poissa. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

15.20 Mika Riipi kesk: Arvoisa puhemies! Kyllähän nyt tässä esityksessä lukukausimaksuista EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tuleville toisen asteen opiskelijoille on käytännössä kaksi tavoitetta, ja ne kummatkaan eivät ole kyllä ollenkaan koulutuspoliittisia. Ensimmäinen tavoite on tietenkin hyvin rakas perussuomalaisille, jotka haluavat, että tähän maahan ei tule yhtään ihmistä ulkomailta. Ja kun kokoomusta on ihmetelty, niin minusta tuntuu, että se tavoite on se, että saadaan nyt keskitettyä tätä meidän koulutuksen järjestäjäverkkoa oikein raa'alla kädellä, koska sitähän tämä tarkoittaa.

Ainoana maana koko Euroopan unionissa otamme käyttöön nyt lukukausimaksut toiselle asteelle. Se tarkoittaa harvaan asutun alueen lukioverkolle tulevaisuudessa aika lailla, voin sanoa, kuolinkelloja. Ja se tulee tarkoittamaan myös harvaan asutun alueen perusopetuksen verkolle todella isoja haasteita. Siellä tulevat olemaan ihan ne kantasuomalaiset oppilaat todella isoissa vaikeuksissa: miten ja kuinka kaukaa saada sitä perusopetusta. Nämä ovat todella valitettavia ja surullisia seurauksia tästä hallituspuolueiden ikään kuin yhteenkoplauksesta tässä esityksessä.

Olen ollut itse mukana yli kymmenen vuoden ajan tuolla pohjoisessa ja erityisesti Sallassa tämän mallin lanseeraamisessa, ja se on tosiaan totta, että sata prosenttia niistä nuorista, jotka sinne ovat tulleet opiskelemaan, on oppinut suomen kielen, on jäänyt Suomeen joko töihin, mennyt jatko-opintoihin tai perustanut yrityksen. Tällä hetkelläkin tässä maassa on näiden ihmisten, näiden nuorten perustamina yrityksiä, jotka työllistävät kymmeniä ja kymmeniä ihmisiä. Se on parasta kotoutumista, jonka minä olen itse nähnyt,

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

koska ne nuoret oppivat siellä kielen ja se kieli on avain kotoutumiseen. Tällaisia malleja minun mielestäni meidän ei missään nimessä pitäisi tässä maassa romuttaa, kun meidän syntyvyys on, mitä on.

Minä kyllä itse näen ja toivon, nyt kun tässä salissa lopulta äänestetään tästä esityksestä, että aidosti ihmiset erityisesti tuolla harvaan asutulla alueella — ne lapsiperheet, ne lukioiden opettajat, perusopetuksen opettajat — katsovat, mitä nämä puolueet tässä salissa äänestävät, koska kyllä se kertoo aika paljon siitä politiikasta, mitä ne tekevät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.23 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Emme kannata lukuvuosimaksujen käyttöönottoa toisen asteen koulutuksessa. Maksullisuus murentaa koulutuksellista tasa-arvoa, se kuormittaa koulutuksen järjestäjiä ja vie Suomea aivan väärään suuntaan: kohti eriarvoistuvaa koulutusjärjestelmää. Maksut eivät myöskään ratkaise niitä ongelmia, joita alaikäisten yksin Suomeen saapuvien opiskelijoiden kohdalla voi ilmetä. On ensiarvoisen tärkeää, että vahvistamme opiskelijoiden oikeusturvaa ja ehkäisemme niitä riskejä, joihin nuoret voivat joutua hakeutuessaan koulutukseen vieraisiin olosuhteisiin. Siksi on kannatettavaa, että vastuuta selkeytetään. Selkeä vastuunjako vähentää hyväksikäytön mahdollisuuksia ja auttaa varmistamaan, että jokainen opiskelija saa turvallisen ja oikeudenmukaisen kohtelun.

On myös erittäin tervetullutta, että koulutuksen järjestäjille säädetään velvollisuus tiedottaa opiskelijoille heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Tieto lisää suojaa, ja varsinkin kansainvälisille opiskelijoille tämä on välttämätöntä. Lakiesityksessä puututaan ilmiöön, jossa ulkomaisia nuoria houkutellaan suomalaisen lukiokoulutuksen piiriin yksityisten välittäjäorganisaatioiden kautta. Nämä yritykset ovat perineet suuria maksuja kieli- ja kulttuurikoulutuksesta jo ennen Suomeen saapumista, usein ilman, että opiskelijalla tai hänen perheellään olisi todellista käsitystä suomalaisesta koulutusjärjestelmästä tai oikeuksista. Tämä asetelma on asettanut kiistatta nuoria alttiiksi epäasialliselle kohtelulle, mutta ei aina eikä kaikkialla.

On hyvä, että näihin esiin tulleisiin tapauksiin puututaan, ja samalla lain vaikutuksia on seurattava tarkasti. Ihmiskauppakoordinaattorin lausunto muistuttaa meitä vakavasta todellisuudesta. Nuoret ovat yksin, ilman huoltajia, usein vailla perustaitoja arjesta selviytymiseen ja ilman riittävää tukea, mutta osassa kuntia heitä kuitenkin on myös tuettu ja he ovat työllistyneet vapaa-ajallaan ja heillä on entuudestaan kielitaito, joten osa näistä nuorista on pärjännyt aivan kiitettävästi.

Lukuvuosimaksut eivät kuitenkaan poista niitä riskejä, mitä esille on nostettu. Lukuvuosimaksut voivat jopa lisätä velkaantumista ja vahvistaa välittäjäorganisaatioiden roolia. Tarvitsemme toisenlaisia keinoja suojella nuoria. Lisäksi meidän on varmistettava, että oppilaitosten toimintaedellytykset ja alueellinen saavutettavuus säilyvät. Tämä on meidän yhteinen vastuumme. Toisen asteen koulutus ei kaipaa lainkaan lisää tämän hallituksen kurjistavaa leikkauspolitiikkaa.

Lopuksi totean, että emme kannata lukuvuosimaksujen käyttöönottoa toisen asteen koulutuksessa, koska vastustamme koulutuksen maksullisuutta kaikkienensa. Lukuvuosimaksut eivät myöskään ole Euroopassa yleisesti käytössä toisen asteen koulutuksessa.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Myöskin kannatan, kuten valiokunnassakin vasemmistoliitto kannatti, keskustan esitystä, ja kun tässä Siponen teki esityksen käsittelyn pohjasta, niin tälle kannatus. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.27 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Taas säästetään kouluista, taas säästetään toiselta asteelta. Eihän tämä sillä tavalla millään lailla yllättävä asia ole, kun on katsonut tätä Orpon hallituksen puuhastelua tässä viimeisen pari vuotta. Tämähän jatkaa sitä samaa kaavaa.

Tällä laillahan käytännössä siis lakkautetaan pieniä lukioita Itä- ja Pohjois-Suomesta tai vähintäänkin vaikeutetaan niitten toimintaedellytyksiä tosi paljon. Meillä monissa pienemmissä kunnissa on samat aineenopettajat sekä siellä peruskoulun puolella että siellä lukion puolella. Ja kyllähän tämän lain seurauksena, kun lukioita menee kiinni ja opiskelijat vähenevät sieltä, myös pätevien opettajien saaminen ja heille täysien tuntien saaminen tulee olemaan todella vaikeaa.

Hallitukselle ei siis riittänyt kaikki se muu keskittäminen, mitä täällä on tehty, kun leikkausten seurauksena esimerkiksi terveyskeskuksia menee kiinni, luontokeskuksia menee kiinni, aluehallintoa keskitetään. Nyt sitten keskitetään myös lukioverkkoa. Se ei kyllä minun mielestäni ole järkevä ratkaisu. Se on kertakaikkisesti minun mielestäni tyhmää. Ei tätä voi keskustalaisena kyllä hyvällä katsoa. Voisi sanoa, että täällä tämän hallituksen hommissa haisee keskittäminen.

Kansainväliset opiskelijat, jotka tulevat lukioon Suomeen, oppivat kielen ja tunnetusti ja todistetusti myös jäävät mielellään Suomeen sen jälkeen. Eli he kotoutuvat erityisen hyvin tänne, koska he jo nuorena tulevat. Minä en oikein ymmärrä, mikä siinä on huonoa, kun joku ihminen tänne tulee ja oppii suomen kielen ja oppii meidän kulttuurin ja saa paljon täältä ystäviä ja kokee tämän omaksi kotimaakseen — sitten tämmöistä pitää alkaa estämään asiasta tehden. On höpsöä väittää, että nämä ihmiset eivät jotenkin sitoutuisi suomalaisuuteen tai Suomeen, koska nimenomaan sitoutuvat.

Sitten viimeisenä ja huolestuttavana asiana on kyllä pakko mainita nämä lukukausimaksut. Se on semmoinen pandoran lipas nyt kyllä minun mielestäni: kun jollekin säädetään lukukausimaksut, niin kuin tässä tapauksessa säädetään, niin minne ne sitten seuraavaksi säädetään? [Pia Lohikoski: Tämä juuri!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.29 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Täällä on aivan oikein nostettu esille opiskelijoiden maahantuloon ja tietyllä tavalla opiskelijavientiin liittyviä epäkohtia, jopa rikollisia piirteitä, ja se on aivan oikein — se oli myöskin tuossa mietinnössä ja myöskin keskustan vastalauseessa nostettu esille. Mutta ydinkohta tässä on se, että ei tämä lakimuutos sitä estä tai poista. On aivan eri lait, millä siihen puututaan. Se, tuleeko jatkossa opiskelijoita, jotka maksavat lukukausimaksut tai eivät — maksut tai maksujen poistaminen eivät poista niitä epäterveitä piirteitä, joita siihen liittyy. Se on totta, että ne on otettava vakavasti, mutta siihen täytyy miettiä eri keinot.

Arvoisa puhemies! Täällä aikaisemmassa puheenvuorossa nostettiin esille sitä, että kokoomuksella on toiveita keskittää lukioverkkoa, ja se on tässä taustalla, ja ihmeteltiin

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

hieman hallituspuolueitten toimintaa. Mutta kyllä minä rohkenen hieman ihmetellä myöskin tätä SDP:n siipeä, demarisiipeä, joka nyt istuu hiljaa, kun ollaan tekemässä lakiesitystä, joka tulee todennäköisesti vaikuttamaan monen, monen lukion toimintaan Suomessa.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan tietoon on tuotu noin 60 lukiota Suomessa, joissa on näitä kansainvälisiä opiskelijoita, joiden tulevaisuus on hämärän peitossa. Haluan tuoda nämä lukiot nyt tässä esiin, luetella ne, että jää pöytäkirjaan ja että on tieto, ketkä ovat täällä eduskunnassa olleet päättämässä näiden lukioiden tulevaisuudesta ja hyvin todennäköisesti myöskin monen lukion lopettamisesta ja siihen liittyen myöskin yläkoulujen ongelmista. Nämä lukiot ovat Forssan lukio, Haapaveden lukio, Hankoniemen lukio, Harjavallan lukio, Honkajoen lukio, Janakkalan lukio, Joroisten lukio, Juvan lukio, Kangasniemen lukio, Kankaanpään lukio, Kauhajoen lukio, Kemijärven lukio, Keuruun lukio.

Arvoisa puhemies! Nämä eivät todellakaan ole kaikki Itä-Suomesta, vaan näitä löytyy ympäri Suomea: Kinnulan lukio, Kiteen lukio, Kokemäen lukio, Kristinestads gymnasium, Kuhmoisten yhtenäiskoulun lukio, Kuhmon yhteislukio, Kurikan lukio, Laitilan lukio, Lappajärven lukio, Lauttakylän lukio, Lovisa gymnasium, Merikarvian lukio, Muhoksen lukio, Muonion lukio, Mäntän lukio, Nurmeksen lukio, Oriveden lukio, Paltamon lukio, Parkanon lukio, Pellon lukio, Petäjäveden lukio, Porin lukio, Portaanpään kristillinen opisto, Posion lukio, Punkalaitumen lukio, Puolangan lukio, Pyhäjoen lukio, Rantasalmen lukio, Raudaskylän lukio, Rautalammin lukio, Rautavaaran lukio — pari esimerkkiä Pohjois-Savosta, omalta kotiseudulta, josta löytyy useita näitä lukioita. Lisäksi Rautjärven lukio, Sallan lukio — josta kuulumme paljon myöskin valiokunnassa esimerkkejä —, Salon lukio, Savitaipaleen lukio, Savukosken lukio, Sievin lukio, Sonkajärven lukio, Sulkavan lukio, Suonenjoen lukio, Svenska samskolan i Tammerfors, Sysmän lukio, Taavetin lukio, Taivalkosken lukio, Teuvan lukio, Vaalan lukio, Vesannon lukio, Vetelin lukio, Vimpelin lukio, Väinö Linnan lukio, Virolahden lukio ja Ylitornion lukio.

Arvoisa puhemies! Keskusta haluaa näitä lukioita myöskin puolustaa jatkossa. — Kiitos. [Pia Lohikoski: Mainio puhe!]

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 108/2025 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Satonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Keskustelu

15.33 Arto Satonen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyse on siis hallituksen esityksestä työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalvelujen kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi, ja esittelen tässä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintöä.

Tämähän ei ole varsinaisesti työllisyystoimenpide, koska tässä on sekä työllisyyttä vahvistavia että heikentäviä kohtia, mutta kokonaisarvio on, että työllisyysvaikutus on positiivinen 100:sta 700:aan. Sen sijaan tässä kyllä julkiselle taloudelle aiheutuvia kustannuksia vähenee 16 miljoonaa euroa ja työvoimaviranomaisten lakisääteisiä tehtäviä vähenee arviolta 572 henkilötyövuoden verran, mikä vastaa 34,3:a miljoonaa euroa. Työvoimaviranomaisten valtionosuusrahoitusta vähennetään palveluprosessiin ehdotettujen muutosten takia vain 1,08 miljoonaa euroa, koska selvityksessä on havaittu työvoimapalvelujen henkilöasiakaspalvelun resurssivaje, joka kunnilla on.

Otan tässä muutamia yksittäisiä kohtia:

Tässä yhtenä ideana on tuoda vähän joustavuutta tähän palveluprosessijärjestelmään, ja yksi sellainen asia esimerkiksi on se, että alkuhaastattelun järjestämisen määräaika pidennetään nykyisestä viidestä arkipäivästä kymmeneen arkipäivään. Se myös tarkoittaa, että useimmiten siihen tavoitteeseen päästään, koska tämä viisi arkipäivää on ollut selvästi tavoite, johon ei aina ole päästy.

Täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämiseen tulee enemmän harkintaa. Tämähän on ollut pitkäaikainen toive, että nimenomaan näille virkailijoille annetaan harkintavaltaa enemmän siinä, millä tavalla he edistävät tätä työttömien työnhakua. Silloin siellä tosiaan tulee mahdollisuus vaikuttaa siihen, kuinka paljon näitä työnhakukeskusteluja tullaan järjestämään. Tässä on toki tietyt rajoitteet, mutta joka tapauksessa tämä tuo sinne harkintavaltaa.

Työnhakuvelvollisuudesta on myöskin käyty keskustelua ja ennen kaikkea siitä, että tämä jatkossa tarkoittaa myös sitä, että osa-aikatyötä tekevien tulee hakea neljää työmahdollisuutta kuukauden aikana, kun tähän asti on riittänyt se, että he hakevat yhtä. Mutta tässäkin on huomioitava keskeisesti se, että kun tähän työmahdollisuuksien hakuun sitten veloitetaan, niin siinä otetaan huomioon työnhakijan työkokemus, koulutus ja muu osaaminen. Tarkoitus ei ole, että osa-aikatyötä tekevät joutuisivat hakemaan esimerkiksi toista sellaista osa-aikatyötä, jota heillä ei tosiasiallisesti ole mahdollista yhteensovittaa olemassa olevan osa-aikatyön kanssa. Työvoimaviranomainen asettaa työnhakuvelvollisuuden sen hetkisten tietojen mukaan, eli se tapahtuu yksilöllisesti.

Täällä on puhetta ollut myöskin työnhakijalle osoitettujen työpaikkojen hausta ja sen velvoittavuudesta. Se tullaan tässä nyt muuttamaan niin, että näitä osoittamisia voidaan antaa heti työttömyyden alussa, mikä on ihan järkevää, koska se nopeuttaa henkilöiden työllistymistä.

Sitten on tämä työnhakuprofiilikysymys, josta valiokunnassa varsin paljonkin käytiin keskustelua. Nythän työnhakuprofiileita on laadittu ja julkaistu ihan riittämättömän vähän. Sitten käytiin keskustelua siitä, että kun ensisijaisesti työnhakuprofiilin laatiminen on työnhakijalla itsellään mutta tämän ehdotuksen mukaan sen tekevät sitten viranomaiset, jos työnhakuprofiilia ei henkilö itse laadi, niin pitäisikö tässä olla joku sanktiotyyppinen menettely, jolla sitten lähdetään siitä, että henkilö itse sen laatii. Siihen ei kuitenkaan päädytty, vaan asiantuntijaselvityksen jälkeen tultiin siihen tulokseen, että tämä ei

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

kuitenkaan ole mikään kohtuuton tehtävä myöskään työvoimaviranomaisille: arvion mukaan se lisää vain viisi henkilöttyövuotta.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä tästä tekstiviestimuistutuksesta. Eli tässä on tarkoituksena ollut, että tekstiviestimuistutus on käytössä 1.1.2026, mutta se saadaan vasta 1.3.2026. Sen takia valiokunta esittääkin tähän asiaan liittyvien kohtien voimaantulosäännösten muuttamista niin, että voimaantulo siirretään maaliskuun 26 alkuun. Tämä lykkääminen kahdella kuukaudella vähentää hallituksen esitykseen verrattuna sosiaaliturvamenojen arvioitua säästöä noin kahdella ja puolella miljoonalla eurolla, mutta nämä muutokset on jo huomioitu vuoden 26 täydentävässä talousarviossa.

Tässä siis ajatuksena on se, että koska henkilön sanktiot kiristyvät silloin, jos hän ei esimerkiksi tule vaikka sovittuun haastatteluun, niin on kohtuullista, että hän saa siitä tekstiviestimuistutuksen, ja sen takia haluttiin näin tämä asia tehdä. Tässä jonkin verran nämä rangaistukset kiristyvät, mutta ne nimenomaan kiristyvät niitten kohdalla, jotka eivät siis noudata niitä ohjeita, jotka he ovat työvoimaviranomaisilta saaneet, eivätkä myöskään sitä tekstiviestimuistutusta, joka heille vielä tulee. Perustuslakivaliokunta kiinnitti myös tähän asiaan huomiota ja totesi, että erityisesti heikossa asemassa olevien työnhakijoiden osalta huomioidaan yksilöllisen harkinnan ja tätä harkintaa suorittavien riittävän koulutuksen merkitys sen varmistamiseksi, etteivät säädettäväksi ehdotetut velvoitteet muodostu kohtuuttomiksi tai liian ehdottomiksi. Tähän näkemykseen työelämä- ja tasa-arvovaliokunta yhtyy, eli sen tulee olla kohtuullista, mitä työnhakijoilta vaaditaan.

Ihan lopuksi vielä, arvoisa puhemies: Valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että monien pitkäaikaistyöttömien tosiasialliset työllistymisen esteet liittyvät sosiaali- ja terveydenhoidon palveluihin. Valiokunta pitääkin tärkeänä sitä, että työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden välistä yhteistyötä tiivistetään ja se toimii saumattomammin kuin tällä hetkellä.

Aivan viimeisenä asiana oli se, että valiokunta yksimielisesti päätti lausumaehdotuksesta, jolla sekä toimeentulotukea ja kuntouttavaa työtoimintaa että tämän lakiesityksen yhteisvaikutuksia työttömille sekä palveluprosessin toimivuutta arvioidaan, ja tämä selvitys tulee antaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2027 loppuun mennessä. Tähän kokonaisuuteen liittyy myös vastalauseita, ja ne varmaan tässä kohta esitellään erikseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.41 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Kyseisessä lakiesityksessä ollaan palveluprosessien kehittämisen kannalta ja työnhakijan kannalta menossa parempaan suuntaan. Tässä tehdään viranomaisten harkintavallan lisäämistä työnhakuprosessissa, ja se on kannatettava asia. Tämä harkintavallan lisääminen olisi asiantuntijakuulemisissa voinut mennä vielä pidemmällekin, mutta nyt on otettu tämä askel. Mutta erityisen ongelmallinen kohta tässä liittyy sanktioiden lisäämiseen, joka tämän lakiesityksen mukana tulee.

Arvoisa puhemies! Tässä on myös sellainen tilanne, että meillä palveluprosessi on sellainen, että kaikki työpaikat eivät tule julkiselle puolelle avoimeksi. Joku tässä meidän palveluprosessissa on vialla, että me ei saada kaikkia työpaikkoja julkiseen hakuun — ehkä tämä hakutulva on yrityksissä se syy, minkä takia he eivät sitä halua tehdä. Mutta tämä lakiesitys ei tuo siihen helpotusta tai parannusta. Sitten tämä johtaa myös siihen, että

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

työllisyysalueiden toiminta menee liikaa sosiaalipalvelujen suuntaan ja varsinaiseen työnvälitystyöhön ei jää riittävästi aikaa ja resursseja. Tämä on tässä isona linjana sanottava heti alussa. Erittäin tärkeää yksittäisen työntekijän kannalta on, että pääsee palveluihin ja nopeasti uuteen työhön. Sitten tämmöinen syyllistäminen työttömyydestä on julkisuudessa vähän liian paljon esillä, ja tässä mielessä pitäisi päästä parempaan tilanteeseen. Sitten nämä työllistymisen mahdollisuudet ovat pienempiä tällä hetkellä. Kun meillä on aika vähän välityömarkkinoita — palkkatukityöpaikkoja on vähentynyt, ja suojaosuudet on osa-aikaisesta työstä poistettu — niin työllistyminen on vaikeata. Ja avoimia työpaikkoja on todella vähän. Meillä on yli 300 000 työtöntä ja noin 30 000 avointa työpaikkaa, niin että vaikka olisi kuinka hyvä työnvälitys, niin se ei sitä hirveästi auta. Sen takia kaikki työpaikat pitäisi saada työnvälitykseen.

Palveluprosessin kehittäminen on tietenkin tärkeätä yksittäisen ihmisen kannalta, ja siinä pitää olla riittävästi aikaa, jotta työnhakijalla olisi mahdollisuus kertoa kaikki osaamisensa ja myöskin viedä sitä prosessia eteenpäin, ja myös virkailijoilla pitää olla aikaa. Uutena tässä tulee tämä työnhakuprofiili, joka on sillä tavalla hyvä asia, että se näkyy siellä nimettömänä. No, toivottavasti se sitten myöskin palvelee tätä työnhakua niin että siitä tulisi työnantajille ja sitten esimerkiksi kassoille, jotka ovat olleet halukkaita lisäämään työnvälitykseen liittyvää palvelua, semmoinen työkalu, jolla tästä päästäisiin eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Nämä ongelmalliset kohdat liittyvät siihen, että täällä heti ensimmäisestä tämmöisestä käyttäytymisestä, veloitteen noudattamisen puutteesta, tulee sanktioita. Me ollaan täällä selvitetty myöskin asiantuntijakuulemisissa, että noin 60 prosenttia korjaa jo ensimmäisestä huomautuksesta virheensä ja laiminlyönti tulee hoidettua tällaisella huomautuksella. Nyt tässä lakiesityksessä lähdetään siitä, että mennään heti sanktioihin työttömyysturvan puolella ja sitten siitä ketjuna vielä toimeentulotukeen. Tämä on semmoista sanktioiden lisäämistä täällä, joka on erittäin ongelmallista, ja kaikilla ei ole mahdollisuuksia siihen vastata. Sitten tämä painopisteen siirtyminen työnvälityksestä sosiaalitoimen suuntaan on sellainen asia. Siellä on 25—30 prosenttia sellaisia henkilöitä, jotka tarvitsisivat muita palveluja kuin työllisyyspalveluja.

Arvoisa puhemies! Me ollaan näistä ja monista muista syistä jättämässä tähän vastalause, ja edellä olevan perusteella esitän — ja vastalause on yhdenmukainen — että lakiesitykset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 5. lakiesityksen 2 a luvun 9 ja 10 § muutettuina.

Sitten voin todeta sen, että tämä yhteinen lausuma, mikä tehtiin, tuli sosiaalidemokraattien aloitteesta, ja olen tosi tyytyväinen, että tämä lausuma tässä on. Se selvittää, mitä näitten neljän lakiesityksen yhteisvaikutuksesta tulee, ja saadaan nopeasti tietää, miten tämä prosessi toimii. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.47 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kaikkein tärkeintä yksittäiselle työnhakijalle on nopea pääsy työhön. Työttömyyteen liittyvä henkinen paine, syyllistäminen ja epävarmuus ovat todellisia ja kasvavia ongelmia. Ne näkyvät lisääntyvinä mielenterveyden haasteina ja suurina kustannuksina myös julkiselle taloudelle. Siksi meidän olisi huolellisesti harkittava, millaisia velvoitteita ja sanktioita työnhakijoille asetamme.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Työnhakijan palveluprosessien parhaimman toimivuuden kannalta olisi erittäin tärkeää, että julkisten työllisyyspalveluiden tulisi saada tietoonsa kaikki avoimet työpaikat, myös ne tässäkin salissa paljon puhutut piilotyöpaikat. Tämä tiedon puute on suuri ongelma tällä hetkellä. Julkisessa keskustelussa on tullut myös esille, että työnantajat eivät halua nykyisen kaltaista työhakemustulvaa hoidettavakseen. Tämä lakiesitys ei tuo mainittavaa muutosta tähän tilanteeseen vaan päinvastoin voi lisätä työhakemusten määrää yrityksille.

On myös todettava, että työllisyyspalvelujen resurssipula syö niiden ydintehtävää, eli työnvälitystä. Liian moni työnhakija ohjautuu sosiaalipalveluihin, koska palvelujärjestelmä ei toimi kokonaisuutena. Heikoimmin toimivat nimenomaan työllisyyttä tukevat palvelut, eli hyvinvointialueiden terveystarkastukset ja sosiaalinen tuki, joiden pitäisi auttaa, mutta ne eivät tällä hetkellä kannattele työnhakijaa takaisin työelämään.

Esityksen ongelmallisin osa liittyy siis sanktioiden kiristämiseen. Ensimmäisestä laiminlyönnistä annettava suora seitsemän päivän karenssi ja toistuvissa tilanteissa jopa etuuden menettäminen kuudeksi viikoksi ovat kohtuuttomia, etenkin kun tiedämme, että valtaosa työnhakijoista korjaa toimintansa jo nykyisen huomautuksen jälkeen. Rankaiseminen ei kohtele ihmisiä tasapuolisesti, eikä se ratkaise työnhaun perimmäisiä ongelmia.

Lisäksi on huomattava, että esityksen työllisyysvaikutukset jäävät hyvin vähäisiksi. Säästöt tulevat pääosin sanktioista, eivät työllistämistä parantavista toimista. Tämä ei ole kestävää politiikkaa, mutta se on sitä tuttua hallituksen työllisyyspolitiikkaa, joka vie meitä täysin väärään suuntaan.

Hallitus on antanut tämän lakiesityksen lisäksi eduskunnalle tehtäväksi yhteensovittaa yleistukea, kuntouttavaa työtoimintaa sekä toimeentulotukea ja kuntouttavan työtoiminnan lakiesitykset. Käsittelyssä on suuri kokonaisuus, jonka yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu käytännössä lainkaan.

Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Lylyn tekemiä vastalauseen mukaisia muutosehdotuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

15.49 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Nythän me käsittelemme täällä taas yhtä hallituksen leikkauslakia. Tällä oli siis edustaja Satosenkin mukaan tavoitteena saada uusia työllisiä 100—700 kappaletta, ja samaan aikaan leikataan 16 miljoonaa työttömien palveluista tilanteessa, kun Suomessa on ennätystyöttömyys. Jotenkinhan tämä olisi hyväksyttävissä, jos nimenomaan... Emme vastusta siis tätä harkintavallan lisäämistä. Se on aivan paikallaan. On oikein, että siellä työnvälityspalveluissa voidaan palveluita suunnata niille, jotka sitä enemmän tarvitsevat, ja ehkä sitten niin, että ei tarjota niille, jotka eivät välttämättä niin paljon tarvitse. Mutta pitää huomioida, että sekin vaatii kouluttamista, että osataan tunnistaa ne ihmiset, jotka sitä palvelua sitten tarvitsevat enemmän, ja ne, jotka vähän vähemmän. Kyllähän tässä vaarana on, jos lattiasta tuleekin katto, että tarjotaan vain ne minimipalvelut kaikille.

On niin, että esitys itsessään on maltillinen, jos ajatellaan vain tätä harkintavallan lisäämistä, mutta pitää kyllä muistaa, mitä kaikkia muita esityksiä täällä on jo pohjalla ja mitkä kaikki muutokset on jo aiemmin tehty, ja pitäisi pyrkiä arvioimaan tätä kokonaisuutta.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Asiantuntijakuulemisissa saimme kuulla, että tämän jälkeen noin miljoona hakemusta risteilee ympäri maan, nimenomaan siksi, että tässä jatkossa myös osa-aikatyöntekijöille tulee velvoite hakea näitä neljää työpaikkaa kuukaudessa.

Katsoinkin tässä odotellessa omalta paikkakunnaltani, että kyllä meillä siellä Jämsässäkin on tällä hetkellä 31 työpaikkaa auki, ja kun katsoin myös, mikä tuo työttömien tilanne oli, niin oli niin, että 1 146 työtöntä on tällä hetkellä, siis 31 avonaista työpaikkaa ja 1 146 työtöntä. Sitten kun katsoo vielä, minkälaisista työpaikoista on siis kyse — ja nämä työpaikat eivät siis todellakaan kaikki sijaitse vain siinä Jämsässä, vaan nimenomaan myös Jyväskylässä ja muualla — niin on ”Muuttosiivouskeikkoja kalenterisi täyteen — aikataulujesi mukaan”, ”Myyntikentän tähtikokoonpano — Liity tiimiin! Asiakashankkija”, ”Muuttosiivouskeikkoja kalenterisi täyteen”, no sitten ”Henkilökohtainen avustaja/lähihoitaja”, ”Avustajia/opiskelijoille töitä”, on ”CNC-koneistaja jyrsimelle Pirkanmaalle”. Saadaan ehkä vähän kuvaa siitä, minkälaisia työpaikkoja sitten todellisuudessa nekin auki olevat paikat ovat.

Olen aiemmin keskustellut ystäväni kanssa, joka toimii yrittäjänä vielä pienemmällä paikkakunnalla kuin Jämsä, ja täytyy kyllä todeta, että eivät yrittäjäkään ole siitä aina kovin innoissaan, että hakemuksia tulee, niin kuin tämän ystäväni kanssa keskustelin, satoja yhdelle yrittäjälle, kun hän hakee yhtä työntekijää. Jotta pystyt poimimaan sieltä ne ihmiset, jotka ovat aidosti tulossa siihen työpaikkaan ja aidosti haluavat työllistyä juuri siihen työhön ja saat selattua pois ne, jotka hakevat vain sen vuoksi, että on pakko, niin jonkinlainen tasapaino tämänkin asian tiimoilta olisi hyvä löytää.

On erinomaisen hienoa, että tässä esityksessä tulee lisänä tämä muistutus määräaajoista tekstiviestillä. Se on erinomaisen hyvä, juuri näin ihmisiä pitääkin palvella.

Mutta on esitys ristiriitainen siitäkin näkökulmasta, että kun pitkäaikaistyöttömyys nyt kasvaa kohisten ja on jo korkea ja kyllä, kun juuri ne ihmiset sitä palvelua sitten tarvitsevat, niin täytyy todella toivoa, että siellä työvoimatoimistoissa on osaaminen juuri siihen tunnistamiseen.

Ei voi ohittaa sitä seikkaa, että vaikutusarvioinnin mukaan tämä tulee lisäämään toimeentulotuen saajien määrää. Mitä näille ihmisille ihan aidosti tapahtuu? Hallituksella on nytkin sisällä esitys, jonka mukaan toimeentulotukea, siis sitä viimesijaista tukea, voitaisiin leikata tietyissä tilanteissa jopa 50 prosenttia. On kyllä ihan järkyttävää, mikä on se kohtalo, mitä näille ihmisille sitten aidosti tapahtuu. Edustaja Lyly tässä jo aiemmin viittasi siihen, että nämä tulevat sanktiot, jotka moninkertaistuvat, ovat kyllä järkyttäviä. Kyllä se on niin, kuten osa näistä ihmisistä, joita nämä leikkaukset sitten koskevat, on jo kommentoinutkin: ”Ihan sama, leikatkaa vaan, kun ei meillä ole enää mitään jäljelläkään.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.54 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Keskustan mielestä tässä esityksessä on myös järkeviä asioita. Täytyy ihan aluksi sanoa, että jos nyt meidän työvoimaviranomaiset pystyvät paremmin räätälöimään palvelua sitä hakeville työntekijöille, niin se on totta kai hyvä tavoite. Ei enää tämän jälkeen samalla tavalla ehkä ihan niin tarkasti ohjata, mitä kuuluu tarjota, vaan voidaan ehkä katsoa sen mukaan, mitä työnhakija tarvitsee. Voisi siis sanoa, että palveluprosessi jonkun verran kevenee. Ja tästä tekstiviestimuistutuksesta, josta jo aiemmissakin puheenvuoroissa on annettu kiitosta, myös kyllä kiitokset jaetaan.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Meidän mielestämme on hyvä, että työntekijät lähtökohtaisesti tekevät sen profiilin, jolla he työtä hakevat, mutta meidän mielestämme se on ylimääräistä byrokratiaa, että työvoimaviranomaiset laitetaan nyt laatimaan profiileita niille työnhakijoille, jotka eivät niitä jostain syystä itse halua tehdä. Sen kirjaaminen sinne tarkasti on meidän mielestämme oikeastaan turhaa, koska se, että joku ulkopuolinen tekee sinulle työnhakuprofiilin, varmasti on täysin eri asia kuin se, että sinä itse motivoituneena teet sen työnhakuprofiilin, käsittäkseni, joten ehkäpä voisi sanoa, että se on turhaa resurssien käyttöä. Seuraavassa käsittelyssä me tullaan nimenomaan tähän työnhakuprofiiliin liittyen tekemään pykälämuutosesityksiä, mutta muuta isompaa kritisoitavaa en nyt tähän hätää ala listailemaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.56 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! On niin paljon asiaa, että pitää tulla käymään täällä uudestaan. — Ensinnäkin tästä vastalauseesta, jonka tuossa esitin aiemmin, toteaisin, että siinä meidän lisäksi ovat vasemmistoliitto ja vihreät mukana, että tämä on kolmen puolueen yhteinen vastalause.

Mikä on oleellista ja ydin tässä meidän vastalauseessa, on se, että hallituksen esityksestä poiketen pidettäisiin työttömyysturvalain työvoimapolitiittisesti moitittavien menettelyiden sanktioiden laukeamiskynnys nykyisellään, eli käytännössä pidettäisiin se tilanne ennallaan. Nämä muut esitykset, jotka tähän liittyvät, ovat ihan oikeansuuntaisia, ja siinä mielessä tämä sanktiopuoli on täällä tehty. Voi sanoa, onko koko ajan niin, että tällaisessa tilanteessa, jossa työttömyys on näin korkealla tasolla, sitten pakotetaan niitä ihmisiä vielä lisäsanktioilla tekemään töitä, kun todellinen mahdollisuus työllistyä on aika pieni, jos meillä on 300 000 työtöntä ja 30 000 avointa työpaikkaa.

Arvoisa puhemies! Tässä on vielä se, että nyt kun nämä työllisyyspalvelut on siirretty käytännössä kuntien vastuulle, näille työllisyysalueille, niin kuntien taloustilanteet haastavat tietenkin suuressa määrin työllisyyspalveluiden tehokkaan ja taloudellisesti riittävän järjestämisen, koska työllisyyspalveluihin käytettävät rahat ovat nykyisin kuntien budjetissa yleiskatteellisissa varoissa, ja saman tien ne taistelevat samoista rahoitusosuuksista kuntien muiden tärkeiden peruspalveluiden, muun muassa opetuksen, järjestämisen kanssa. Eli tässä on sellainen kokonaisuus, joka heijastuu tähän näin. Me tiedetään kuntien tilanne, jossa on keskimäärin noin prosenttiyksikön veronkorotuspaine, ja vähän ylikin, ja sitten kun työllisyyspalveluitten osalta tehtiin tämä siirto kunnille, niin palveluiden eli kotouttamisen ja muitten puolesta tuli noin sadan miljoonan vaje, eli on käytetty vähemmän rahaa kuin aiemmin, ja sitten se, mitä siirrettiin rahaa valtiolta näihin työttömyysturvamenoihin, on kunnilla arviolta 85 miljoonaa miinuksella tänä vuonna. Eli siitä tulee aika iso gäppi kuntien osalle, ja se heijastuu sitten näihin työllisyyspalveluihin kaiken kaikkiaan, mikä on tässä tärkeä kokonaisuus.

Sitten kun mietitään näitten työpaikkojen osalta, mitä tässä pitäisi tehdä, kun meillä on 132 000 pitkäaikaistyötöntä, niin nyt on pieniä toimia hallitus tehnyt nuorisotyöttömyyden osalle. Meillä on nuorisotyöttömiä 67 000, ja noin 3 300—4 400:lle on tämä palkkatukiseteli, joka heidän osaltaan mahdollistaa palkkatuetuun työhön pääsyn, mutta 94 prosenttia jää ilman tätä mahdollisuutta — niin että kuudelle prosentille vain. Eli nämä toimenpiteet, miten hallitus on tähän työttömyystilanteeseen vastannut, ovat olleet aika pieniä, ja toivoisi, että olisi aktiivista työvoimapolitiikkaa entistä enemmän.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Sitten kun katsotaan tätä työnhakijoitten tilannetta, niin joka ikinen ymmärtää, kun ruvetaan luettelemaan, että on vähän hankala pysyä perässä tässä hallinnollisessa termistössä, jossa edellytetään mitään palvelua tuen saamiseksi. Prosessin tuloksena käytetään muun muassa työllistymissuunnitelmaa, monialaista työllistymissuunnitelmaa, aktivointisuunnitelmaa, työvoimapoliittisia lausuntoja, työnhakuprofiilia ja niin poispäin. Kaikkia näitä tässä ympärillä tuodaan sen työnhakijan osalta, ja meillä on hyvin monimutkainen tämä prosessi. Siinä mielessä näitten sanktioiden lisääminen tällöisten menettelytapojen osalta on väärä suunta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.01 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä pykälässä tietysti kun nyt käsitellään työllisyyspalveluita ja työnhakijoita mitä suurimmassa määrin ja tiedetään jo se, että nämä sanktiot kovenevat, niin on hyvä tarkastella sitä kokonaiskuvaa, mikä meillä valtakunnassa on tilanne. Mehän tiedämme siis, että meillä on ennätystyöttömyys, valitettavasti. Sitten kun vähän tarkennetaan sitä katsetta vielä alueisiin, niin esimerkiksi Pohjois-Savossa oli lokakuun lopussa 13 304 työtöntä työnhakijaa, mikä on 1 462 työtöntä työnhakijaa enemmän kuin vuosi sitten. Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli lokakuun lopussa Pohjois-Savossa 1 864, mikä on 373 enemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömiä eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli Pohjois-Savossa lokakuun lopussa 5 597, mikä on 1 483 enemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömistä alle 25-vuotiaita oli lokakuussa 409, mikä on 206 pitkäaikaistyötöntä nuorta enemmän kuin vuosi sitten.

Nämä ovat kuitenkin niin kovia, järkyttäviä tunnuslukuja, että onhan se politiikka, mitä me täällä nyt tehdään hallituksen toimesta, työllisyyspolitiikka, mikä tosiasiaa on työttömyyspolitiikkaa, järkyttävää suorastaan. En usko, että nämä tunnusluvut, mitä teille äsken luettelini, yhtään paranevat sen paremmaksi sillä, että kepitetään ja heikennetään työttömyysturvaa sen toivossa, että sillä työllistyttäisiin. Tämä on todella surullinen tilanne, valitettavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

16.02 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa työvoimapalveluiden tehokkuutta ja tehdä niistä entistä asiakaslähtöisempiä. Taustalla on selkeä tarve muutokselle.

Työnhaun tukea pyritään kohdentamaan sinne, missä sitä eniten tarvitaan, ja samalla sujuvoittamaan koko työnhakuprosessia. Palveluprosessissa lisätään työvoimaviranomaisten harkintavaltaa tarjota yksilöllisempää tukea. Samalla tehostetaan digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on jo aiemmin kiinnittänyt huomion siihen, että nykyinen malli on ollut liian kaavamainen. Se on johtanut siihen, että omatoimisia työnhakijoita on saatettu ylipalvella, kun taas ne, joilla on ollut vaikeuksia työllistyä, ovat saaneet liian vähän tukea, eli heitä on ikään kuin alipalveltu. Nyt nämä tehtävät muutokset ovat askel oikeaan suuntaan tämän epätasapainon korjaamiseksi.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa myöskin, että asiakastapaamisten toteuma on jäänyt selvästi tavoitteista. Tilastanalyysien mukaan tapaamisia on järjestetty vain noin 44 prosenttia uudistuksen edellyttämästä tasosta. Tämä puolestaan osoittaa, että tätä palveluprosessia on sekä kevennettävä että tehostettava, jotta saadaan noita tapaamisia järjestettyä tarpeellinen määrä.

Jatkossa työnhakukeskusteluja järjestetään työnhakijan tarpeen mukaisesti ja viranomaisen on järjestettävä niitä siten, että työnhakija saa aidosti tarvitsemansa tuen. Työhaun voimassaolo päättyy jatkossa, jos työnhakija jättää asioimatta viranomaisen kanssa sovitulla tavalla, eikä tähän enää tarvita menettelyn toistuvuutta. Työhaun voi sitten jatkossa kuitenkin käynnistää uudelleen nykyistä vastaavasti. Lisäksi työnantajien ja yksityisten työnvälitysyriyten pääsy työnhakuprofiileihin laajenee. Tavoitteena on tehostaa työnantajien ja työnhakijoiden kohtaantoa. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnön mukaan tämä on tehokkain tapa varmistaa, että yksityinen työnvälitys saa tarvitsemansa tiedot ja voi edistää työllistymistä. Työnhakuprofiilin laatimisen ja julkaisemisen tulisi useiden tahojen mielestä olla työnhakijan velvollisuus.

Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että työnhakijalle ei tule asettaa sellaisia velvoitteita, jotka eivät vastaa hänen työkykyään tai edellytyksiään esimerkiksi digitaalisten palveluiden käytössä, ja tämä periaate on ohjaamassa tätä toimeenpanoa. Uudistus on kokonaisuus, jonka avulla TE-palvelut pyrkivät parempaan palveluun ja nopeampaan työllistymiseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.06 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tästä tilanteesta, että minkälaisia toimenpiteitä pitäisi oikeasti tehdä työttömien osalta, että me pystyttäisiin heidän tilannettaan parantamaan: Yksi sellainen toimenpide on se, että kun ajatellaan, että meillä on 300 000 ihmistä nyt työttömänä, niin nyt olisi aika lisätä sellaista, että heidän työkykyisyytensä ja työelämäänsä pääsyänsä helpottuisi. Sen vuoksi olisi erittäin tärkeätä, että nyt muutettaisiin lainsäädäntöä niin, että työttömyysturvalla olisi mahdollista entistä paremmin ja laajemmin opiskella muun muassa työvoimapula-ammatteihin ja -aloille. Näin pystyttäisiin tekemään sellaisia asioita, joilla madallettaisiin työllistämiskynnystä, koska osaaminen on erittäin isossa roolissa silloin, kun haetaan työtä, ja se osaamisen puute on myöskin yrittäjien mielestä suurin työllistämisen este, ja tässä mielessä meidän pitäisi siihen panostaa.

Toinen asia, joka liittyy työnhakuun, on terveydentila ja terveydentilan osalta se tilanne, että kun ollaan pitkään työttömänä, niin olisi erittäin tärkeätä, että tehtäisiin säännönmukaisia terveystarkastuksia. Sitten tässä tulee vastaan se, että hyvinvointialueitten ja työllisyysalueitten yhteistyö ei ole niin tiivistä ja niin hyvää kuin sen pitäisi olla ja hyvinvointialueilla ei ole resursseja aina tehdä niitä terveystarkastuksia siinä laajuudessa kuin tarvittaisiin. Tavallaan terveyden ylläpito silloin, kun ollaan työttömänä, ja ne säännönmukaiset terveystarkastukset olisivat tärkeitä.

Sitten, niin kuin tuossa aiemmin mainitsin, meillä on 25—30 prosenttia työnhakijoista sellaisia, joille ehkä toinen sosiaalipalvelu olisi parempi kuin työn hakeminen. Pitäisi olla niitä tukevia palveluja. Sitten on jokin osa niitä, jotka eivät kerta kaikkiaan enää terveystilanteen perusteella kykene töihin. Silloin pitäisi tehdä toimenpiteitä, esimerkiksi semmoisia Lex Taipaleen ja Lex Lindströmin tyyppisiä asioita. Näin me helpotettaisiin

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

tätä tilannetta ja saataisiin myöskin palveluprosessissa niitä ihmisiä hakemaan työtä ja virkailijoita tekemään sitä, että he löytäisivät uutta työtä, ja sitten resursseja vapautettaisiin siihen, ja nämä henkilöt saisivat sitten sellaisen sosiaaliturvan, joka paremmin vastaisi heidän senhetkistä tilannettaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

16.08 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä tietysti, kun nyt puhutaan työllisyydestä, työttömyydestä ja työnvälityspalveluista ja siitä isosta kokonaisuudesta, on hyvä huomioda myös se, että Orpon hallituksen toimet välityömarkkinoiden heikentämisessä näkyvät nyt työnhakijoiden palveluissa, minkä seurauksena muun muassa palkkatuetun työn käyttö on vähentynyt tai osin loppunut kokonaan. Tämä heikentää ennen kaikkea vaikeimmin työllistyvien työnhakijoiden mahdollisuutta löytää palkkatukityöpaikkaa, kun aiemmin kunnilla oli mahdollisuus työllistää heidät toimintoihinsa.

Työttömyysturvan ja asumistuen suojaosuuksien poistot ovat vähentäneet myös osa-aikatyön tekemistä ja sen tekemisen kannattavuutta. Suojaosuudet tulisikin palauttaa.

Myös järjestöjen taloustilanne Orpon hallituksen leikkausten takia on sellainen, ettei niilläkään ole tarjota työpaikkoja, joten ei tarvitse kummoisesti hämmästellä sitä, miksi meillä valtakunnassa tilanne on tämä, mikä on. Me olemme työttömyyden huippumaa, valitettavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

16.09 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Jatkaisin hieman vielä tuosta aiheesta nyt siirtymällä sitten konkreettisiin vaikutuksiin sekä erityisesti työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään ehdotettuihin muutoksiin, jotka ovat herättäneet kyllä paljon keskustelua. Aloitetaan talousvaikutuksista.

Esityksen mukaan ehdotetut muutokset ovat kokonaistyöllisyysvaikutuksiltaan positiiviset, vaikka palveluprosessiin tehtävät muutokset yksinään ovatkin negatiivisia. Tuo arvioitu työllisten määrän lisäys on hyvin maltillinen, se on noin 100:sta 700:ään henkilöä. Julkisen talouden kannalta nämä vaikutukset ovat kuitenkin merkittävämmät, nimittäin ehdotuksessa arvioidaan sen vähentävän kustannuksia noin 16 miljoonalla eurolla vuodessa, koostuen pääosin juuri työttömyysturvan seuraamuksiin tehtävistä muutoksista. Työvoimaviranomaisten lakisääteiset tehtävät vähenevät arviolta 572 henkilötyövuodella, mikä vastaisi 34,3 miljoonan euron säästöä.

On tärkeää huomioda myöskin se, että valtionosuusrahoitusta vähennetään vain noin yhdellä miljoonalla eurolla. Sillä pyritään paikkaamaan tämä havaittu resurssivaje ja varmistamaan, että kunnilla on tosiasiallinen kyky suoriutua heille säädetyistä tehtävistä.

Seuraamusjärjestelmän muutosasiat ovat myöskin aiheuttaneet eriäviä näkemyksiä. Tässä nykyjärjestelmässään työnhakijan velvollisuus hakea viranomaisen osoittamaa työtä alkaa vasta kuuden kuukauden kuluttua työttömyyden alkamisesta, mutta nyt ehdotetaan, että työpaikan hakeminen on velvoittavaa heti työttömyyden alkamisesta lähtien. Tämä perustuu tutkimustietoon, jonka mukaan tällaiset osoitukset lyhentävät avoimen työpaikan täyttämisaikaa ja työttömyysjaksoja. Laadukkaat osoitukset edellyttävät toki, että viranomaisilla on ajantasaiset tiedot työnhakijan osaamisesta.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Seuraamuskokonaisuus muutetaan kaksiportaiseksi, eli ensimmäisessä vaiheessa esimerkiksi työnhakuun ja palveluihin liittyvästä laiminlyönnistä seuraa seitsemän kalenteripäivän korvaukseton määräaika, ja jos työnhakija jatkaa moitittavaa menettelyä, niin toisesta laiminlyönnistä asetetaan sitten kuuden kalenteriviikon työssäolovelvoite. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että etuusoikeus menetetään nykyistä nopeammin, mutta samalla etuusoikeuden voi palaa nykyistä helpommin, sillä työssäolovelvoitteen kestoa lyhennetään puoleen nykyisestä.

Tämä porrastettu malli on saanut kritiikkiä. Erityisesti on pelätty sitä, että tahaton unohdus tai erehdys voisi johtaa etuuden menettämiseen, mutta työelämä- ja tasa-arvovaliokunta painottaa kuitenkin sitä, että toimeenpanossa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että työnhakija ymmärtää, mitä häneltä edellytetään, ja tässä otetaan käyttöön nämä täällä jo aiemmin kehitetyt tekstiviestimuistutukset, ettei tällaisista tahatonta unohtamista pääsisi syntymään.

Perustuslakivaliokuntakin on katsonut, että tämä ehdotettu kokonaisuus ei ole ongelmallinen sosiaaliturvan oikeutta koskevan perustuslain pykälän kannalta. VM:n budjettiosaston rakenneyksikön kantakin on se, että työttömyysetuuden saaminen edellyttää yleistä velvollisuutta hakea aktiivisesti työtä ja järjestämislain tehtävä on toimeenpanna nämä velvoitteet käytännössä. Nämä uudistuksen arviot ovat VM:n mielestä huolellisesti tehtyjä — he toteavat tämän muistiossaan.

Arvoisa rouva puhemies! Yhteenvetona voisi todeta, että hallituksen esitys sekä tiukentaa velvoitteita että samalla tehostaa palveluita, ja tällä haetaan parempaa työllisyysvaikutusta, josta seuraa sitten myöskin säästöjä julkiseen talouteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.14 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä, mistä nyt puhutaan, on niin ydintä työllisyyspalvelujen osalta.

Voisin tässä todeta, että me pyydettiin 2025 annetuista työttömyysturvan seuraamuksista tällainen yhteenveto. Ensimmäisestä portaasta, jossa ei tule vielä seuraamuksia, 57 645 oli muuttanut toimintaansa sen kautta, eikä tullut seuraamuksia, toisesta portaasta, josta tuli jo seuraamuksia, 24 000, seuraavasta, kolmannelta portaasta noin 10 000 ja neljännestä portaasta, josta seurasi työssäolovelvoite, 4 000. Eli valtaosa toteuttaa heti ne toimenpiteet, mitä vaaditaan. Tässä mielessä tämä sanktioiden lisääminen heti ensimmäisestä on todella kova, ja sitten kun se heijastuu ketjuun vielä pitkään, tämä ei ole hyvä suunta. Sitten kun katsotaan vielä sitä, että... Kun täällä edustaja Piisinen toi esiin, että näillä sanktioilla, mitä tulee, tulisi säästöjä, niin on tämäkin aika hankalaa tässä tilanteessa, ja on vaikea ymmärtää, että sitä kautta sitten mainostetaan, että tällä tulee säästöjä, kun näitä sanktioita tulee. 60 prosenttia hoitaa ne heti, mutta hekin saavat nyt sitten sanktioita tämän perusteella — ei ole oikea suunta.

No sitten kun katsotaan vielä tätä kokonaisuutta, niin meillä on myöskin työttömyysturvan puolella semmoisia asioita, joiden ei pitäisi olla näin kuin ne nykyään ovat.

Työllistyminen: Kun työttömyydestä lähtee työllistymään, niin työnhaku kaikkine haastatteluineen ja kaikkine hakemuksineen, koko se prosessi, vie useimmiten kuukausia, 3—4 kuukautta, ennen kuin työllistytään, ja sitten meillä on työttömyysturvassa jo 40 päivän kohdalla 20 prosentin leikkaus. Jokainen ymmärtää, että kun saa leikkauksen

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

työttömyysturvaan, jonka pitäisi olla se turva, ettei heti talous romahda, niin tulee jo vähän liian äkkiä tämä porras. Se 40 päivää on noin parin kuukauden sisällä. Tällaisia asioita on.

Mutta sitten on tärkeä asia, joka tässä pitää muistaa: meillä on tässä neljä lakia, jotka kaikki vaikuttavat. Ja kun nämä selvitykset tehdään — yleistuesta, tästä laista, kuntouttavasta työtoiminnasta sekä toimeentulotukea ja kuntouttavaa työtoimintaa koskevista lakiesityksistä tehdään selvitys nyt vuoden 27 loppuun mennessä — niin silloin me tiedetään, kuinka nämä sanktioiden lisäämiset, tämä palveluprosessin muuttaminen ovat toimineet, ja siihen päästään sitten nopeasti käsiksi. Meillä on niistä yli puolentoista vuoden kokemus sitten, kun se selvitys tulee valmiiksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

16.17 Pinja Perholehto sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuuntelin tätä keskustelua ja pohdin, jähka tulen pitämään puheenvuoron, ja ajattelin, että tulen nyt sitten kuitenkin. Nimittäin tässä kiteytyy ajatus siitä, että tässä esityksessähän on kolme varsinaista, erityistä ongelmaa: ensimmäinen piilotyöpaikat, toinen sanktiot ja kolmas varmaan tämä kokonaiskuvan puute, koska kyllähän me voimme täällä eduskunnassa ihan loputtomiin puhua prosessien parantamisesta ihan niin paljon kuin sielu sietää, mutta ei sillä ole juurikaan mitään merkitystä, jos työnhakijoilla ja niillä työllisyyspalveluilla ei ole tietoa avoimista työpaikoista. Tällä hetkellä isoa osaa ei ilmoiteta julkisesti siksi, että moni työnantaja pelkää sellaista hakemusvyöryä, ja tämä hallituksen esitys ei ole korjaamassa asiaa vaan itse asiassa päinvastoin uhkaa pahentaa sitä.

No, sitten toisena nämä sanktiot. Varmaan me kaikki olemme samaa mieltä siitä, että ihmisiä pitää kannustaa, pitää tukea etsimään ja hakemaan työtä mutta ei tällaisella mallilla, joka on täysin kohtuuton. Tässä kiristetään sanktioita, mutta samalla luodaan myös aika tehoton keppi sille henkilölle työllistyä. Jos nykyisellään 60 prosenttia taisi olla niiden ihmisten määrä, jotka korjaavat ensimmäisestä huomautuksesta omaa toimintaansa eli työnhakuvelvoitteen laiminlyöntiä, niin jatkossa sitten saisi saman tien tämän seitsemän päivän karenssin ja toisella kerralla menisi koko etuus. No, miksi tämä on ongelma? Se on ongelma siksi, että usein nämä samat ihmiset ovat erityisesti heitä, jotka kaikista eniten kaipaavat apua arjesta selviytymiseen, tarvitsisivat apua ihan perustavanlaatuisiin asioihin, ja silloin, kun on arjen ja terveyden haasteita, keppi ei siinä kovinkaan paljon auta.

Puhemies! Kolmantena on tämä kokonaiskuva, jota ei hallituksella ole. Täällä on todettukin aiemmin, että samanaikaisesti käsitellään eduskunnassa esimerkiksi yleistukea, toimeentulotukea, kuntouttavaa työtoimintaa ja niin edelleen ja jälleen kerran on jätetty tekemättä kattava yhteisvaikutusten arviointi, vaikka nämä kohdistuvat vähintäänkin osin samoihin ihmisiin. Esimerkiksi perustuslakivaliokunta oli ihan ansiokkaasti nostanut esiin riskin siitä, että myös tässä tapauksessa nämä velvoitteet ja leikkaukset voivat muodostua kohtuuttomiksi ja vaarantaa myös jopa ihmisarvoisen toimeentulon.

Etenkin tässä tilanteessa, kun hallitus on täydellisen epäonnistunut omassa työllisyyspolitiikassaan, kun työpaikkoja on vähän, välityömarkkinat on romutettu ja resurssit työllisyyspalveluissa ovat hyvin, hyvin ohuet, niin tuntuu erityisen kamalalta se, että ajatellaan, että tällaisilla sanktioilla ja ihmisten velvoitteiden lisäämisellä jotenkin luodaan mystisesti näitä työpaikkoja, joten toivon kyllä, että kaikki energia täällä käytettäisiin aitoihin työllisyystoimiin, käytettäisiin niihin palveluihin, ihmisten

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

työllistymisen edistämiseen eikä siihen, että luodaan esteitä ja sitten kehitetään vain niitä, joilla on jo valmiiksi kaikista hankalinta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

16.20 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä havahduin itse siihen, että aiemmat puheenvuoroni koskettivat lähinnä sitä arvostelua siitä, minkälaista työllisyys- tai työttömyyspolitiikkaa hallitus on tehnyt. Toki sille oli tarpeensa ja paikkansa, ja ne olivat tietysti ihan faktoja, mitä kertoilin tuossa. Mutta haluan kuitenkin vielä tuoda tässä omassa puheenvuorossa esiin sen, että totta kai työnvälityspalveluitten kehittämiselle ja parantamiselle on paikkansa ja tarpeensa, sitä en kiistä. Ja totta kai haluan myös henkilökohtaisesti sitä ja se on toivottavaa, että nyt kun työllisyysalueet ovat ottaneet haltuunsa työllisyyspalvelut, niin siinä tapahtuisi oikeasti kehittymistä ja parantumista sen suhteen, että aidosti nämä työnvälityspalvelut kohtaisivat niitä työnhakijoita siten, että se auttaa myös heidän työllistymistään paremmin.

Valitettavasti omakohtaiset kokemukseni, kun 1992 valmistuin ammattikoulusta laman keskellä, ja silloinen ensikohtaaminen silloisten työvoimapalvelutoimijoiden osalta olivat kyllä sellaisia, että en kokenut, että siellä työllistymistä olisi parannettu niillä toiminnoilla, enkä nyt tiedä, onko se kehittynyt minkä verran sieltä vuodesta 92 tähän päivään. Ehkä kehittämistä olisi pitänyt paremmin tapahtua. Mutta sitten nimenomaan sen haluan vielä tässä todeta, että tällä lakiesityksellä toivottavasti on paikkansa sille, että nämä työnvälityspalvelut ja -prosessit siltä osin oikeasti paranevat niin, että aidosti ne, jotka tarvitsevat apua ja tukea, sitä saavat ja paremmin työllistyvät. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 100/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 26/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 26/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Meille mietinnön esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas.

Keskustelu

16.22 Mauri Peltokangas ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä on kyse vuotuisesta kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain muutoksesta, jolla säädetään kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentista sekä valtionosuuteen tehtävistä määräaikaisista vähennyksistä ja lisäyksistä seuraavalle talousarviovuodelle. Esitys liittyy vuoden 2026 valtion talousarvioesitykseen.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä pienin täsmennyksin. Valtionosuusprosentti on vuonna 2026 hallituksen esityksestä poiketen 25,72 prosenttia ja kuntien omarahoitusosuus 74,28 prosenttia. Valtionosuusprosentin muutoksessa on otettu lisäyksenä huomioon valtionosuustehtävien muutokset sekä valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus. Vähennyksenä on otettu huomioon hallitusohjelman mukainen peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotuksen yhden prosenttiyksikön korotusta vastaava säästö. Valtionosuuteen tehdään vuonna 2026 myös eräitä määräaikaista vähennyksiä.

Arvoisa puhemies! Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuu kevään 2025 kehysriihessä päätetty 75 miljoonan euron pysyvä vähennys. Vähennys ehdotetaan toteutettavaksi vuonna 2026 vakiintuneesta käytännöstä poiketen prosentuaalisena vähennyksenä kunkin kunnan saamasta valtionosuudesta. Vähennys on suhteellisesti yhtä suuri kaikissa kunnissa mutta vaihtelee euromääräisesti kunnittain. Valiokunta pitää perusteltuna, ettei mainittua valtionosuuden vähennystä kohdenneta negatiivisen valtionosuuden kuntiin.

Valiokunta painottaa, että hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Hallintovaliokunta pitää edelleen tärkeänä, että kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja soteuudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Myös normien purkua on vietävä määrätietoisesti eteenpäin.

Arvoisa rouva puhemies! Mietintöön jätettiin kolme vastalauseetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.25 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Jälleen yksi lempiaiheistani: kuntapolitiikka ja kuntien valtionosuusjärjestelmä.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä joka tapauksessa taas leikataan 75 miljoonalla kuntien valtionosuuksia. Kun katsotaan tätä kokonaisuutta, missä kunnat tällä hetkellä ovat valtionosuuden osalta, niin voi sanoa, että kun sotejärjestelmä irrotettiin vuoden 23 alussa, jäljelle jäi rikki oleva valtionosuusjärjestelmä, ja se on tässä se isoin ongelma, kun katsotaan tätä kokonaisuutta. Tässä on sellainen ongelma, että meillä osa kunnista maksaa siitä, että saa järjestää palveluja, osa kunnista saa aika ison valtionosuuden, ja sitten kun meidän valtionosuusjärjestelmän pitäisi tasata vähän kuntien välisiä eroja, niin tosiasiaassa meillä käy niin, että meillä kuntaverot ovat 4,7—10,9 prosentin välillä. Yli kuusi prosenttiyksikköä on tämä kuntaverojen ero, joka on todella iso, kun katsotaan maan eri osia ja eri kuntien tilanteita. Sitten kaiken huipuksi tässä on se, että yhden prosenttiyksikön tuotto kunnassa pienimmillään on noin 135 euroa per asukas ja suurimmillaan 450 euroa per asukas. Nämä ovat niitten kuntien isot taustaluvut, joiden takia tämä valtionosuusjärjestelmä uudistus olisi pitänyt tehdä muulla tavalla kuin tällaisilla leikkaustavoilla, mitä tässä nyt ollaan tehty.

Hallitusohjelmassa itsessään oli sanottu, että vuoden 26 alusta tehdään valtionosuusuudistus. Ei tullut valtionosuusuudistusta: ei tullut vuoden 27 alussa, vaan kaatui koko valtionosuusjärjestelmän uudistuksen tekeminen, ja sen vuoksi kunnat ovat nyt erittäin epävarmassa tilanteessa ja kuntalaiset kärsivät tästä tilanteesta osaltaan. Nyt

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

näyttää siltä, että valtionosuusuudistus siirtyy tuonne vuoteen 2029, jos se menee seuraavalle hallituskaudelle. Sen vuoksi olisi tärkeätä, että hallitus laittaisi nopeasti liikkeelle parlamentaarisen työn, jolla valtionosuusjärjestelmä uudistettaisiin. Tämä olisi vielä nopeasti tehtävissä, jotta me saataisiin valtionosuusjärjestelmä parhaimmillaan ja nopeimmillaan aikaiseksi vuoden 27 alusta. Tämä tilanne, missä nyt ollaan, on kestämaton, ja tässä mielessä pitäisi tehdä toimenpiteitä.

Kuntia rasittavat tällä hetkellä myöskin muut asiat meidän työllisyyspalveluissa. Siirto tehtiin alimittaisena, käytännössä niin, että palvelujen siirto oli noin 100 miljoonaa alimittainen, ja sitten työttömyysturvamenot ovat nyt kasvaneet enemmän kuin siirrosta rahaa siirtyi. Sieltä tulee vielä noin 85 miljoonaa, eli melkein 200 miljoonaa tästä siirrosta on tullut myöskin tappioita. Nämä 75 miljoonan lisäleikkaukset tuovat kuntiin taas lisäpaineita, ja kunnat järjestävät perusopetusta, varhaiskasvatusta, se on niitten päämeno. Kaksi kolmasosaa kuntien menoista liittyy sille alueelle, ja tässä mielessä tämä on uhka myöskin näitten peruspalvelujen toteuttamiselle.

Arvoisa rouva puhemies! Teen tässä vastalauseen 1 mukaisen ehdotuksen, eli esitän, että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 32 a § poistetaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

16.29 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä yhteydessä on tosiaan hyvä mahdollisuus nostaa joitain samoja asioita, mitä edustaja Lyly toi tässä esille, tästä valtionosuusjärjestelmästä, koska se on ollut esillä koko hallituskauden, ja varmaan siitä keskustellaan vielä tästä eteenpäinkin.

Tosiaankin hallitusohjelmassa on kaksi erityisen tärkeää kirjausta: ”Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja soteuudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta.” Ja toisena on: ”Arvioidaan mahdollisuutta tehdä valtionosuusjärjestelmään määräaikainen korjaus niin, että minkään kunnan valtionosuuksien maksatus ei ole negatiivinen.” No, kuten me tiedämme, ministeri Ikonen ilmoitti perjantaina 21. päivä, että tätä uudistusta ei tule. Sen sijaan joitain päiviä tämän jälkeen tuli tieto, että taksilain ja alueidenkäyttölain osalta löytyi ratkaisuja. Jos näistä kolmesta nyt joku olisi pitänyt saada maaliin, niin kyllähän se olisi erityisesti ollut tämä valtionosuusuudistus, varsinkin näin itäisen Suomen näkökulmasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

16.30 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lähdin itse mukaan politiikkaan täysin politiikan ulkopuolelta edellisen sinipunahallituksen, Kataisen hallituksen, aikana. Silloin oli se tilanne, että oli suuri jättikuntahanke, ja tässä jättikuntahankkeessahan Suomeen olisi jäänyt vain noin 70 kuntaa. Tämän hankkeen toimesta oma kotikuntani Outokumpu olisi käytännössä hävinnyt maailmankartalta. Pohjois-Karjalassa oli silloin hanke, missä olisi yhdistetty Outokumpu, Polvijärvi, Kontiolahti, Liperi ja Joensuu yhdeksi valtavaksi suuralueeksi. Tätä vastaan lähdimme silloin taistelemaan, ja onneksi sitten nämä jättikuntahankkeet kaatuivat.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Tämä hallitushan on sanonut silloin alkutaipaleellaan, että pakkokuntaliitoksia ei ole tulossa. Mutta toinen keino ajaa kuntia yhteen on se, että kuntien taloudellista tilannetta heikennetään niin paljon, että kunnilla ei ole enää elämisen mahdollisuuksia. Eli käytännössä näillä hallituksen toimilla kuitenkin pakotetaan pieniä kuntia ahdingon kautta yhteen ja liittymään mahdollisesti suurempiin alueisiin.

Kuten täällä salissakin on jo todettu, soteuudistuksen jälkeenhän tilanne oli se, että seuraavana kakkosvaiheena piti välittömästi tehdä korjaus kuntien valtionosuusuudistuksiin ja mahdollistaa kuntien olemassaolo. Tämänhän myös hallituspuolueet ovat Säätytalolla todenneetkin, koska sinne oltiin kirjattu ohjelmatavoite: ”Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja soteuudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Uudistuksen lähtökohdaksi otetaan tavoite varmistaa erikokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytykset investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia.” Eli hallituspuolueet kyllä itse totesivat, että tällainen on tilanne, mutta kaikesta huolimatta tämä elintärkeä valtionosuusuudistus sitten kaatui. Ja vielä se tapa ja tyyli, miten se kaatui: elikkä vähän ennen viikonloppua kuntaministeri ilmoitti X-palvelussa ihan muutamalla lauseella vain, että valtionosuusuudistus on nyt sitten kaatunut. Tämä tyylikin oli kyllä sentyyppinen, että joko ei ymmärretty, miten suuri merkitys sillä on kaikkien kuntalaisten peruspalveluihin, tai sitten haluttiin, että se menee vähän niin kuin sukkana siinä viikonlopun tuiskeessa ohi ja sitä ei huomata.

Siis suurimpana epäkohtana, mikä on jopa perustuslain vastainen, on se, että tällä hetkellä on Suomessa kuntia, jotka joutuvat maksamaan valtion suuntaan siitä hyvästä, että tuottavat kuntalaisille lakisääteiset palvelut. Itse tulen Savo-Karjalasta, ja Outokummun naapurikuntana on Tuusniemi ja Kaavi. Tuusniemi ja Kaavi ovat molemmat näitä kuntia, mitkä maksavat valtiolle siitä hyvästä, että tuottavat palvelut. Sainkin puhelun tuolta Tuusniemeltä vähän aikaa sitten, että kerro terveisiä maan hallitukselle, että tämä ei vain käy, tämä on aivan epäoikeudenmukainen tilanne, ja tämä on myös perustuslain vastainen tilanne, millä kunnat ajetaan ahdinkoon.

Sen lisäksi voisi sanoa vielä, että ei tässä vielä kaikki, vaan sen lisäksihän nyt ollaan odotettu kunnissa vähän leuat vapisten, että onkohan tulossa myös tämä hankintalain uudistus, koska jos se hankintalain uudistus tulee vielä tähän samaan rytäkkään päälle, niin myös se hien kohtelee kuntia erittäin epäoikeudenmukaisesti ja sieltä tulee sitten lisää kuluja kunnille. Eli ensin laitetaan kunnat kyykkyy valtionosuusuudistuksen kaatumisella ja sitten vielä viimeistellään niitti tällä hankintalaille. Jos tämä ei ole kuntien pakkoliitosten valmistelua, niin mikä sitten?

Me keskustan ryhmänä ajammekin parlamentarismia ja peräämme parlamentaarista valmistelua. Me esitimme siellä valiokunnassa, että tulisi perustaa parlamentaarinen työryhmä, ja esitimme myös lausumaa. Nythän kuntaministeri Ikonen on ilmeisesti hiukan jo ymmärtänyt, mitä tuli tehtyä ja mikä tuli kaadettua, ja hänkin on ruvennut puhumaan nyt sitten tämän työryhmän perään, ja nyt odotammekin todella, että tämä työryhmä syntyisi. Tulemme jättämään sitten kakkoskäsittelyssä oman vastalauseemme, missä edellytämme tätä parlamentaarista työtä ja sen aloittamista.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

16.35 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa on nostettu esille — ja liittyy aika oleellisesti tietysti tähän käsiteltävään aiheeseenkin — tämä kuntien valtionosuusuudistuksen ikään kuin karilleajo. Kyllä tässä väistämättä tulee mieleen muuan suomalaisartisti Jore Marjarannan laulu Haaveet kaatuu. Kyllä tässä tämän valtionosuusuudistuksen kaaduttua voi kyllä ihan aidosti todeta, että aika monessa kunnassa haaveet kaatuvat, nimittäin aika moni kunta joutuu tämän rahoituksensa kanssa sitten kärvistelemään aika pitkäänkin vielä ennen kuin mahdollinen uudistus joskus saadaan aikaiseksi. Siinä ajassa, kun kärvistellään, siellä on aika monen lapsen koulutie ja aika monen työllisyyspalvelun työllisyystoimet ja muut kuntien tehtävät tavallaan vaakalaudalla. Veroja joudutaan korottamaan, ja siinäkin varmaan tappi tulee vastaan jossain kohtaa. Eli sinänsä on kyllä todella valitettava asia, että tämä uudistus peruuntui.

Mutta nyt sitten tähän varsinaiseen käsillä olevaan esitykseen. Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia. Hallituksen esitykseen sisältyvä uusi 32 a § lisääisi kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuvia määräaikaisia vähennyksiä siten, että kunnilta leikattaisiin vuonna 2026 noin kaksi prosenttia valtionosuuksista eli yhteensä se 75 miljoonaa euroa. Vähennys toteutettaisiin prosenttiperusteisesti suhteessa kuntien saamien valtionosuuksien määrään. Lisäksi pykälä nivoutuu muihin määräaikaisiin vähennyksiin, jotka kohdistuvat asukaskohtaisesti vuosina 2025—2027. Sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetissa esitämme kunnille palautettavaksi tämän 75 miljoonaa euroa, jotka hallituksen budjettiesitys siis leikkaaisi ensi vuodelta kuntien valtionosuuksista.

Arvoisa rouva puhemies! Kunnat ovat jo nyt poikkeuksellisen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa muun muassa soteuudistuksen epätarkkojen siirtolaskelmien, yleisen kustannustason nousun ja hallituksen muualla kohdistamien säästöjen vuoksi. Vaikka 32 a § on esitetty määräaikaiseksi, se jatkaa kehitystä, jossa peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan toistuvia määräaikaisia leikkauksia. Tämä käytäntö hämärtää rahoitusjärjestelmän ennakoitavuutta ja luotettavuutta. Kuntien suunnitteluhorisontti ulottuu vuosiksi eteenpäin. Toistuvat määräaikaiset vähennykset muodostavat tosiasiallisesti pysyvää rahoitusvajetta, joka pakottaa kunnat leikkaamaan palveluja ja/tai kiristämään verotusta.

Edellä kuvatun perusteella me SDP:n eduskuntaryhmässä katsomme, että esitettyä 75 miljoonan euron leikkausta ei siis pitäisi tässä muodossa tehdä. Edellä toteamani perusteella myös kannatan edustaja Lylyn tekemää esitystä vastalauseen 1 mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

16.39 Pia Lohikoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus vakuuttelee turvaavansa kuntien lakisääteiset palvelut, mutta käytännössä päätökset kertovat aivan toista.

Kuntien valtionosuusuudistusta odotettiin kunnissa kovasti, niin myös kotikunnassani Keravalla. Kuntien velvoitteita on laajennettu tällä hallituskaudella ilman, että lisääntyneisiin velvoitteisiin olisi osoitettu asianmukaiset resurssit. Kun esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

työllisyyspalvelut siirrettiin kunnille, tärkeänä alun perin pidettiin lupausta, että myös rahat siirtyvät, mutta valitettavasti tämä hallitus leikkasi niitä rahoja, ja nyt kunnat ovat ongelmissa, kun työttömyys kasvaa mutta asianmukaisia resursseja työttömyyden hoitoon ei annettu.

Päinvastoin, kuntien peruspalveluiden rahoitus pohjaa on tällä kaudella murennettu ja murennetaan systemaattisesti. Valtionosuusleikkaukset, valtionosuuksien indeksijarru ja esimerkiksi kotoutumiskorvausten heikennykset muodostavat kokonaisuuden, joka iskee suoraan kuntien sivistyspalveluihin. Tämä tarkoittaa käytännössä opetushenkilöstöä ja -materiaaleja, varhaiskasvatusta, amiksia, lukioita, liikunta- ja kulttuuritointa sekä nuorisotyön palveluita. Näissä palveluissa ei ole piilossa mitään löysää höttöä, jonka varaan hallitus näyttää luottavan.

Peruspalveluiden valtionosuuksien leikkauksiin ei tarvitse eduskunnan päässä lisätä listaa, mihin leikkaus kohdistuu, mutta me, jotka toimimme kotikunnissamme myös kuntapäättäjinä, kyllä tiedämme, mihin ne tulevat iskemään. Kuntien budjeteista yli 60 prosenttia kohdistuu koulutukseen. Hallitus laittaa kuntapäättäjät erittäin vaikeaan asemaan ja tekemään oman likaisen työnsä. Kunnat ovat jo valmistelleet ensi vuoden budjetteja, moni kunta on ne jo hyväksynytkin, mutta nyt hallitus iskee 75 miljoonan euron lisäleikkauksella.

Kyseenalaista on, että näiden leikkausten päälle hallitus on kaavaillut myös hankintalain uudistusta, josta Kuntaliiton tuore arvio on todella pysäyttävä: yli 600 miljoonan euron muutostaloudet kunnille. Toivon todella, ettei tämä lakihanke hankintalain uudistuksesta etene, mutta on kysyttävä hallituspuolueiden edustajilta, joita salissa onkin varsin runsaasti: pyhällä hengelläkö hallitus ajattelee kuntapäättäjien huolehtivan laadukkaista ja saavutettavista sivistystoimen palveluista, edustaja Eerola, joka nyt ainoana olet täällä kuulemassa?

Tämä hallituksen linja on johdonmukainen vain yhdessä asiassa: kunnille jätetään vastuu mutta viedään keinot toteuttaa lakisääteisiä velvoitteita. Kun resursseja kavennetaan ja samalla velvoitteita kasvatetaan, leikkaukset eivät jää vain paperille, vaan ne näkyvät oppimisen tuen rapautumisena, ryhmäkokojen kasvuna ja palvelujen heikkenemisenä kaikkialla Suomessa. Kuntien rahoituksen kokonaisuutta olisi aika katsoa koulutuksen tulevaisuuden kannalta. Millainen Suomi me haluamme olla omille lapsillemme ja nuorillemme? Heidän ainutkertainen lapsuutensa on nyt, he käyvät koulupolkujaan nyt. Näin tärkeä asia ei voi eikä saa jäädä vain kuntapäättäjien päänsäryksi.

Edellä olevan perusteella teen vastalauseen 3 mukaiset muutosesitykset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.43 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Ei voi tosiaan käyttää tässä tilanteessa monikkoa siinä, kun määrittelee, kuinka paljon tässä salissa tällä hetkellä on hallituspuolueiden edustajia. Nyt pitää käyttää sitä yksikköä. [Juho Eerola: Laatu korvaa määrän!] — Näin varmasti on.

Tässä käsiteltävänä olevassa esityksessä tosiaan tuo 32 a § lisäisi kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuvia määräaikaista vähennyksiä sillä tavalla, että kunnilta leikattaisiin ensi vuonna yhteensä 75 miljoonaa euroa. Kunnilla on jo nyt haasteita järjestää peruspalveluitaan, ja vallitsevassa tilanteessa tämä lisävähennys heikentäisi kuntien mahdollisuuksia järjestää lakisääteisiä peruspalveluita vaan entisestään. Tämä tuo

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

lisähaastetta nyt erityisesti varhaiskasvatuksen järjestämiseen, perusopetukseen ja työllisyyspalveluihin. Nämä asiat ovat soteuudistuksen jälkeen aivan keskeisiä palveluita, mitä kunnat järjestävät hyvinvoinnin luomisessa. Työllisyyspalveluiden toiminta uudenaikaisessa toimintaympäristössä nyt, kun ne ovat kuntien vastuulla, onkin yksi erittäin tärkeä seikka tässä työllisyysasteen kääntämisessä, ja tämä asia on mainittava tässä yhteydessä. Valtionosuusjärjestelmän keskeinen tavoite on turvata kunnille yhdenvertaiset edellytykset järjestää peruspalveluita kohtuullisella kuntaverorasituksella, mutta hallituksen esityksessä nimenomaan 32 a § toimii tätä tarkoitusta vastaan.

Valtionosuusuudistuksen kanssa hallitus tosiaan heitti valitettavasti hanskat tiskiin. Se olisi ollut yksi tärkeimpiä uudistuksia, mitä tällä hallituskaudella oltaisiin tehty, mutta valitettavasti voimavarat ovat selkeästi menneet muihin uudistuksiin tai, sanoisinko, palkansaajien aseman heikennyksiin ynnä muihin tällaisiin, missä yhteiskunnassa heikoimmassa asemassa olevien elämää hankaloitetaan entisestään.

Mutta otan vielä esiin nämä negatiiviset valtionosuudet. Omassa kotimaakunnassanikin on kaksi kuntaa, Eurajoki ja Harjavalta, jotka tosiaan maksavat siitä, että saavat järjestää peruspalveluita. Näiden kuntien asukkaille onkin tosi vaikea selittää tätä tilannetta, miksi näin on päässyt käymään. Varmasti kaikki sielläkin, näissä edellä mainituissa kunnissa, olisivat odottaneet, että tämä valtionosuusuudistus olisi saatu maaliin tai edes aloitettua tällä hallituskaudella. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä. Tervetuloa takaisin!

16.46 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen ja tämän mietinnöllä olleen esityksen julkilausuttuna tavoitteena on turvata kuntien edellytykset järjestää niiden vastuulla olevat lakisääteiset palvelut, kuten varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus sekä työllisyyspalvelut, näitä koskevien tehtävien muuttuessa. Hallituksen holtiton leikkauspolitiikka uhkaa kuitenkin kuntien edellytyksiä järjestää peruspalveluita laadukkaasti ja kaikille saavutettavasti.

Samaan aikaan, kun kuntien tehtäviä lisätään, yleiskatteelliseen valtionosuusrahoitukseen ohjataan useita leikkauksia indeksijarrun, normien keventämisen ja kotoutumiskorvausten tehostamisen nimissä. Tämän esityksen myötä sekä leikkaukset että indeksijarru heikentävät kuntataloutta vuonna 2026. Tästä meidän jokaisen kuntapäättäjän on syytä olla huolissaan.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia pienentää muun muassa hallituksen kevään 2025 kehysriihessä päättämä pysyvä 75 miljoonan euron leikkaus. Lisäksi valtionosuuksia vähennetään hallitusohjelman mukaisesti indeksikorotusta vastaavalla yhdellä prosenttiyksiköllä, ja tämän vaikutus on ensi vuonna jo noin 32 miljoonaa euroa. Vähennys on käytännössä leikkaus kuntien sivistyspalveluista, sillä ne muodostavat valtaosan kuntien menoista. Indeksileikkaus siis heikentää esimerkiksi varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen sekä liikunta-, kulttuuri- ja nuorisopalveluiden rahoitusedellytyksiä. Hallitus jatkaa puliveivauslinjaa, jossa yhdellä kädellä otetaan ja toisella annetaan.

Arvoisa rouva puhemies! Erityisen huolestuttavaa on, että hallitus ei ole huomionnut leikkausten vaikutuksia varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluiden resursseihin ja laatuun. Lausunnoissa on tuotu esiin, että leikkaus vaarantaa oppimisen tuen uudistuksen ja voi

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

johtaa siihen, että kunnilla ei ole riittäviä resursseja tuottaa lakisääteisiä velvoitteitaan lasten ja nuorten palveluissa. Kun tähän päälle laitetaan vielä hallituksen lapsiperheköyhyyttä roimasti lisäävät päätökset, voidaan sanoa, että lapset ja nuoret ovat yksi tämän hallituksen pahimmista kärsijöistä. Millä te sen perustelette?

Kuntaliitto on lisäksi arvioinut, että samaan aikaan tehtävät leikkaukset kotoutumispalveluihin saattavat kunnissa kohdistua sivistyspalveluihin niiden priorisoidessa työikäisten asukasmäärän kasvua. Koko hallituskauden aikana indeksijarrun kumulatiivinen vaikutus on hallitusohjelmanapereiden mukaan noin 120 miljoonaa euroa. Valtionosuusleikkausten yhteissumma nousee hallituskaudella noin 200 miljoonaan euroon. Se vastaa perusopetukseen tehtyjä panostuksia, mukaan lukien oppimisen tukeen tarkoitettuja lisäyksiä. Nyt ne leikataan toisaalla pois.

On valitettavasti kuulunut myös huolestuttavia viestejä siitä, että tärkeää oppimisen tuen uudistusta käytetään joissain kunnissa säästötoimena, vaikka tarkoituksena on vahvistaa lapsen oikeutta tukeen. Hallitus vaikuttaakin toimillaan sysäävän leikkausten tosiasiallisen kohdentumisen kuntapäätäjien syliin. Kuntataloutta horjuttaa myös hallituksen lohduttomalla taloudenpidollaan aiheuttama työttömyyden raju kasvu, minkä myötä työllisyysalueiden asiakasmäärät ja kuntien rahoittamat työttömyysturvamenot ovat lisääntyneet odotettua voimakkaammin. Lisäksi hallituksen sosiaaliturvaan kohdistamat päätökset, kuten asumistuen ja työttömyysetuuksien leikkaukset, ovat lisänneet toimeentulotuen tarvetta eli kuntien ja valtion puoliksi rahoittaman toimeentulotuen kustannuksia.

Kuntien toimintakyvylle on välttämätöntä, että valtionosuuksista ei leikata. Valtionosuusleikkaukset on peruttava ja valtionosuuksia korotettava täysimääräisesti. Näin ollen kannatan Pia Lohikosken edellä tekemää esitystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

16.50 Pinja Perholehto sd: Arvoisa rouva puhemies! On aivan välttämätöntä itsekkin sanoa muutama sana tästä kummallisesta saagasta, jonka lopputuloksena kuntien valtionosuusuudistus kaatui. Nimittäin senhän nimenomaisesti piti olla yksi koko tämän hallituskauden tärkeimmistä tehtävistä. Piti päivittää rahoitusjärjestelmä vastaamaan tätä sote- ja TE-uudistusten jälkeistä aikaa, mutta mitä kävi? Kävi se, että hallitus riiteli keskenään ja sen jälkeen todettiin, että hanskat heitetään maahan ja ei tehdä yhtään mitään vaan jätetään kunnat sitten itsekseen pohtimaan, millähän tavalla tulevaisuuteen pitäisi mennä.

Kuntien talous, kuten tässä aika hyvin on jo todettu, on entisestään vaikeutumassa. Se on ollut jo pitkään hankalassa tilanteessa. Soten siirtolaskelmat, hallituksen aiemmat päätökset erinäisistä leikkauksista ja yleisesti kustannustason nousu, kaikki ovat kuormittaneet oikeastaan melkein jokaista suomalaista kuntaa. Sen takia erityisesti tässä tilanteessa on ongelmallista, että hallitus paitsi on toimeton ja kyvytön edistämään tämänkaltaista merkittävää, suurta uudistusta myös tuo tänne kuitenkin saliin käsiteltäväksi sellaisia esityksiä, joilla kunnilta viedään rahaa, kuten tässä on todettu, 75 miljoonaa euroa pelkästään ensi vuonna. Se kuulostaa aivan varmasti ihmisistä hyvin kaukaiselta, etäiseltä hallinnolta, että joistain valtionosuuksista nyt vähennetään rahaa, mutta toden totta se tarkoittaa käytännössä sitä, että meillä kouluja suljetaan, siellä

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

pohditaan, mitkä liikuntapaikat voivat olla auki, pidetäänkö kirjastoja enää yllä vai muutetaan nekin jatkossa joiksikin omatoimipisteiksi.

Sen takia SDP on kyllä ajatellut, että me emme ainakaan tämän suuntaista politiikkaa halua edistää. Meillä vaihtoehtobudjetissa ei tehtäisi 75 miljoonan euron leikkauksia näihin valtionosuuksiin. Siellä turvattaisiin kuntien peruspalvelut. Ei siis myöskään pakotettaisi kuntia tähän valintaan sen suhteen, korotetaan verotusta, pistetäänkö kuntalaiset siis maksamaan verojen kautta, vai leikataan niistä palveluista.

Kyllä minusta aivan selvää on, että hallituksen pitäisi toimia tämän esityksensä suhteen samalla tavalla kuin se toimi tämän valtionosuusjärjestelmäuudistuksen suhteen, eli kun ei saada mitään hyvää aikaiseksi, niin sitten todetaan, että ei tehdä mitään, että voi tämänkin esityksen vetää pois, varmasti ihan samalla tavalla kuin se on ajatellut, että tämän VOS-uudistuksen voi vetää pois. Tässä tilanteessa se olisi varmasti ainoa oikea, hyvä tapa toimia, nimittäin ei sieltä kunnilta ole varaa leikata enää pennin jeniä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

16.53 Piritta Rantanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä alun perin valiokunnan puheenjohtaja esitteli, että on kyse tällaisesta vuotuisesta päätöksestä — voisiko tässä jo käyttää sellaista sanaa, että vuotuisesta leikkausesityksestä. Tässä on siis kyse siitä, että kuntien valtionosuudesta 75 miljoonaa euroa nyt vähennetään, ja niin kuin täällä esiteltiin, se tehdään nyt tällaisella prosentuaalisella juustohöylämallilla kaikille kunnille tasaisesti samanlaisella osuudella. Ehkä tässä sarkastisesti voi todeta, että onhan se hyvä, että sieltä on nyt poistettu edes ne negatiiviset, elikkä ne kunnat, jotka joutuvat maksamaan valtiolle siitä, että järjestävät palveluitaan, että onneksi heidän tämä prosentuaalinen osuutensa ei vielä kasva.

Kyllä minäkin tartun nyt nimenomaan tähän valtionosuusuudistukseen, joka tältä hallitukselta jäi tekemättä. Tämä hallitushan on kyllä osannut, voi sanoa, aivan joka kohdassa haukkua edellistä hallitusta soteuudistuksesta ja siitä, kuinka huonosti se on tehty, mutta nyt kun olisi ollut mahdollisuus tehdä itse aivan omakätisesti omanlaisensa valtionosuusuudistus kuntiin, niin jääpä sekin sitten tekemättä kokonaan ja siirtyy sekin vastuu sitten tulevalle hallitukselle.

Tilanne on kyllä aidosti kunnissa se, että kaikki kunnat eivät tätä siirtoa tule kehtämään. Niin kuin tässä on kerrottu, kunnat ovat niitä, jotka järjestävät meidän perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen, ja on kyllä aivan kestävätilanne monille kunnille se, että tätä uudistusta ei saatu tehtyä. Täällä on jo aiemmin viitattu siihen, kuinka kuntien veroprosentit jo tällä hetkellä eriytyvät erittäin voimakkaasti. Meillä on niitä kuntia, joissa veroprosentti alkaa nelosella, ja meillä on niitä kuntia, joissa se alkaa kymppillä, niin kyllähän tämä on aivan jätävä tilanne ja tulee vain pahentamaan tätä eriytymistä kuntien välillä.

Niin kuin täällä jo aiemmin edustaja Nikkanen totesi, että ”haaveet kaatuu”, niin täytyy todella toivoa, että monet kunnat tästäkin tilanteesta selviäisivät eivätkä kunnat kaatuisi. Mutta kyllä se niin on, että se kuorma ei tule vain tästä tekemättömästä valtionosuusuudistuksesta, vaan ihan äskettäin puhuimme myös TE-palveluihin tehtävästä leikkauksesta, joka myös vaikuttaa suoraan kuntiin, ja tämä tehtävä hallituksen hankintalakiesitys vaikuttaa myös sinne kasvaviin kustannuksiin kunnille, niin että kyllä se paine kunnilla kasvaa erittäin paljon, ja en tiedä, kuinka selviävät.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

SDP olisi tämänkin tehnyt toisella lailla. Meidän vaihtoehtobudjetissamme tätä kuntiin tehtävää 75 miljoonan euron leikkausta ei olisi tehty.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.56 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy muistaa, että vuodesta 2023 asti tämä valtionosuusjärjestelmä on nyt näkynyt. Se on kohta melkein kolme vuotta ollut. Tässä olisi ollut aikaa korjata tämä järjestelmä, joka soten jälkeen syntyi, siinäkin mielessä, kun oli vielä hallitusohjelmaankin laitettu, että sitä korjataan ja uudistetaan, mutta ei syntynyt ratkaisua.

Kukaan ei väitä, että tämä on olisi helppo ratkaisu. Kun sama raha jaetaan uudella tavalla, niin siellä tulee olemaan voittajakuntia ja siellä tulee olemaan häviäjäkuntia. Mutta tämänhetkinen tilanne ei ole oikeudenmukainen, ja sen takia se olisi vaatinut sen korjaamisen. Olisi hyvä, että nämä laskelmat, jotka tässä nyt ovat olleet, ja eri vaihtoehdot, jotka ovat olleet, hallituksen pöydällä, tulisivat esiin, se, kuinka suuria muutoksia tässä oli, mitkä olivat ne rajat, kuinka suuria muutoksia tehdään vuositason, ja sitten se, kuinka monta vuotta olisi se sopeutusaika, jolloin uusi valtionosuusjärjestelmä olisi otettu voimaan. Olisi ollut tässä hyvä nyt saada aika nopeasti ne näkyviin ja pystyä niitä sitten arvioimaan, sitä, miten tätä pitäisi jatkossa tehdä.

Sen vuoksi olen esittänyt heti silloin kun kuulin tästä tätä parlamentaarista työtä — liittyen siihen, että nyt nähtiin, että yksi puolue, pienehkö puolue, kaatoi ilmeisesti tämän valtionosuusjärjestelmäuudistuksen, ja silloin kun se tehtäisiin parlamentaarisesti, yhdellä puolueella ei olisi tällaista veto-asemaa, ja siihen, kun tällä on poliittisia näkökulmia eri puolilla: Kokoomus tuolla päin Suomea voi sen saada ja tuolla päin Suomea jossain kunnassa voi menettää. Sama on sosiaalidemokraateilla, sama on keskustalla, ja niin poispäin. Tässä on tässä mielessä aina muistettava, että tämä ei ole helppo harjoitus, kun tätä jaetaan. Mutta nyt toivoisin, että parlamentaarinen työ laitettaisiin nopeasti liikkeelle ja päästäisiin menemään eteenpäin.

Sitten tämän osalta kun katsotaan, että kuntien tilanne on hyvin monenlainen — jotkut kunnat kasvavat ja joidenkin kuntien asukasluku vähenee niin, ettei ole oppilaita edes luokan verran — niin se kertoo siitä, että nämä kunnat eriytyvät todella paljon. Meidän pitäisi tähän uuteen tilanteeseen tehdä tämä valtionosuusjärjestelmä, joka ottaa huomioon niin kasvavan kunnan tarpeet kuin vähenevän kunnan tarpeet niin että sopeutettaisiin sitä järjestelmää jonkun aikaa, ja sitten pystyttäisiin sitä kautta sopeutumaan. Myöskin tämä meidän pitää huomioida.

Ja sitten kun katsotaan, että kunnilla on oikeasti se hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, niin kuntien valtionosuusjärjestelmässä pitäisi tämän osuuden olla mukana, koska asuminen, koulutuspalvelut, työelämä, liikkuminen ja vapaa-ajanvietto, kaikki ovat siellä kuntien vastuulla käytännössä. Ne ovat sitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, ja sen pitäisi olla kannustavana elementtinä tuolla valtionosuusjärjestelmässä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

16.59 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä otettiin esiin tämä Jore Marjaranta ja Haaveet kaatuu, niin itselleni tulee aika usein täällä mieleen eri yhteyksissä Neon 2 ja heidän laulunsa Polku. En nyt ala laulamaan, koska jos minä laulan, niin sali

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

varmaan tyhjenee vieläkin tyhjemmäksi. [Jouni Ovaskan välihuuto] — Ovaskointi nyt loppuu siinä edessä, niin että minä voin keskittyä tähän.

Ja sitten tämä juustohöylävertaus: tästä tulee semmoinen tilanne, kun puhutaan reikäjuustosta, että osalle kunnista jää nyt se reiän paikka, elikkä siellä ei paljon ole sitten tarjolla.

Mutta tämä eriarvoisuus tosiaan säilyy, kun tämä valtionosuusuudistus kaadettiin, ja se näkyy tosiaan konkreettisena palvelujen eriarvoistumisena riippuen siitä, missä kunnassa satut sitten asumaan. Myös nämä kunnallisveroerot, kai tästäkin voisi jonkun vertauksen hakea. Kun on sanottu, että maataloudessa pärjää, kun on uskonnossa kymppi ja laskennossa nelonen, niin tässä on vähän samoja elkeitä joiltain osin. Parikymmentä kuntaa on niitä, jotka joutuvat maksamaan valtiolle, jotta ne kunnat toteuttavat näitä lakisääteisiä palveluja. Jos ottaa vielä vertauksen, olisiko neljäs vai viides vertaus, niin se on vähän sama kuin että kunnan työntekijä, kun hänet on velvoitettu aamulla menemään töihin, maksaisi siitä kunnalle, että tulee sinne opettamaan lapsia tai joihinkin muihin töihin. Nämä erot ovat suuria, mikä on hyvin tullut esille. Kauniainen, joka on tämmöinen veroparatiisi ja jolla menee loistavasti muutenkin, saa yli kaksituhatta euroa, ja sitten joku Eurajoki joutuu maksamaan yli neljä ja puoli sataa euroa.

Eli tietysti jää miettimään motiiveja. Monesti mietin eri yhteyksissä, miksi joku asia jotenkin käy. RKP on nostettu tässä esille, mutta en nyt ihan jaksaa uskoa, että se pelkästään oli siitä kiinni. Vai onko tässä ollut ajatuskin, että tämä on yksi keino ajaa näitä kuntia, hyvinvointialueita ja maakuntia tietynlaiseen rakenteeseen? Kyllähän tämä tietysti varmaan arvovalinnoista kertoo — siitä, mikä on tärkeämpää: saavatko lapset hyvää koulutusta, varhaiskasvatusta, vai se, minkä väriset kilvet takseissa jatkossa mahdollisesti on? Minulla ei ole kantaa kilpien väriin, minkäänlaista. — Kiitos, ei muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

17.01 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Valtionosuusuudistuksen kaatuminen oli varmaan tilapäinen helpotus noin sadalle kunnalle, jotka olisivat olleet siinä hallituksen esityksessä niitä häviäjiä, mutta uudistuksen tarve jaetaan kyllä ympäri Suomen.

Hallituksen oma esitys ei täyttänyt niitä hallitusohjelmaan kirjattuja, sinänsä ihan hyviä kirjauksia uudistukselle, että sen olisi tuettava harvenevien kuntien palveluita mutta toisaalta samaan aikaan tuettava myös kasvavien kuntien investointitarpeita ja niiden mahdollisuutta.

Soten tasauserien poisto oli mielestäni tämän hallituksen esityksen yksi hankalin kohta. Niillä tasauserilla kompensoitiin niiden kuntien soteuudistuksessa tullutta menetystä, joilla sotekuluihin ei mennyt puolta kunnan rahoituksesta vaan rahoitusta kului enemmän koulutukseen. Eli ne olivat sinänsä kompensointeja koulutusleikkauksista, joita soteuudistus vaati.

On ihan hyvä, että nyt käydään parlamentaariseen pöytään. Tämän uudistuksen tekeminen ei ole mitenkään helppoa, niin kuin tässä on käynyt ilmi. Ajattelen, että voisi ottaa pohdintaan ja selvitykseen myös sen mallin, mikä monessa maassa on otettu käyttöön, että suurilla kaupungeilla on lakisääteisesti erilaisia velvoitteita kuin pienillä kunnilla, ja tehdä tästä ihan kunnollisen tarkastelun. Se saattaisi tätä asiaa helpottaa.

Mutta sitten lyhyesti vielä tästä esityksestä. Tällä esityksellä hallitus on leikkaamassa 75 miljoonaa euroa kuntien peruspalvelujen valtionosuuksista. Kuntien saamaa rahamäärää

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

vähentää myös indeksikorotusten leikkaus. Kuntien taloustilanne on jo ennestään tukala kaikenkokoisissa kunnissa. Sitä vaikeuttaa osaltaan se, että työllisyyspalvelut siirrettiin kunnille aliresursoituina, ja nyt sitten vielä päälle tulee tämä työttömyyskriisi, jonka kustannukset osuvat kunnille kaikista eniten.

Valtionosuuksiin tehtävät leikkaukset osuvat suoraan kuntien peruspalveluihin, käytännössä siis opetukseen ja varhaiskasvatukseen, jotka vievät nykyään suurimman osan kuntien budjetista. Orpon hallitus toistelee, ettei leikkaa perusopetuksesta, mutta kunnilta leikkaamalla näin käytännössä käy, koska ei kunnilla niitä vaihtoehtoja ole juuri jäljellä, minne sitä leikkausta kohdistaa. Tuntuu tosiaan, niin kuin täällä aiemmassa puheenvuorossa todettiin, että nämä oppimisen tukeen suunnatut rahat monessa kunnassa päätyvät leikkausten torppaamiseen eikä niitä niinkään pystytä kohdentamaan — tai on väännön takana, että ne saadaan kohdistumaan — sinne oppimisen tukeen.

Valiokunnassa ja täällä olemme tehneet vasemmiston kanssa yhteisen esityksen, jota voin kannattaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska.

17.04 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti en ole samanlainen, yhtä taitava, sanankäyttäjä kuin edustaja Kallio. Minulle ei nyt tullut lauluja mieleen kuin lähinnä Murheellisten laulujen maa, kun tätäkin kokonaisuutta arvioi.

Tämä on totaalinen epäonnistuminen hallitukselta näin isossa asiassa, että valtionosuusuudistusta ei saada tehtyä. Sanon tämän en vain pelkästään sen takia, että me tamperelaiset odotimme erittäin paljon tämän varaan — jopa sosiaalidemokraattinen pormestariimme Nurminen totesi, että kyllä tämä varmaankin toteutuu, koska uudistusta tekee oma ministeri. No, eipä tämä toteutunut, ja on helppo näin espoolaisen jälkeen puhua, kun erityisesti kokoomuksen sisällä Espoon ja Tampereen välillä on ollut erittäin kova väantö siitä, kuka rahat saa, kun tänäkin vuonna Espoo saa yli 400 miljoonaa ja Tampere saa 12 miljoonaa, eli onhan tämä järjestelmä vääristynyt.

No, nyt olisi ollut aika se korjata, mutta ei, tämäkin siirretään tuleville hallituksille. Se on vähän sama asia... Alkaa nyt joka sektorilla paljastua valiokuntien työskentelystä tätä, että asioita siirretään tuleville hallituksille, mutta se asia ei siitä parane ja asiat helpotu, kun niitä siirrellään, vaan ne muuttuvat vain entistä monimutkaisemmiksi.

Todella toivon, että tämän osalta ei olisi jouduttu laulamaan Murheellisten laulujen maata tai Polkua tai Haaveet kaatuu. Odotan, että tähän sitten palataan muodossa tai toisessa, mutta toivon, että kyse ei ole siitä, mitä täällä on monessa puheenvuorossa ollut esillä, että meidän koko kunta- ja hyvinvointialueen rakennetta pistetään aivan uuteen uskoon nyt vain pidempien toiveiden ja tavoitteiden varassa, mitkä eivät näy sitten tässä kokonaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

17.06 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Oman osani tähän lauluja sekoittavaan soppaan isken minäkin. Ensinnäkin tämä peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttaminen toki tulee erittäin tarpeellisena, ja on todella ihmeellistä, että tätä ei ole laitettu kuntoon. Onhan selvä asia, että eihän valtionosuus ole kuntiin päin mikään lahja eikä almu, vaan se on se summa, jolla valtio rahoittaa kuntien tekemät sille kuuluvat

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

tehtävät, ja sitten valtionosuusjärjestelmän oikeudenmukaisuus taas antaa sen mahdollisuuden, tehdäänkö ne työt hyvin vai vähän huonommalla tasolla. Suomi on tässä tapauksessa jaettu aivan karmeasti ja kylmästi kahteen osaan. Nyt ajetaan kaikkia pieniä maaseutukuntia alas kolinalla.

Kerronpa teille yhden esimerkin, ja tämä on äsken kahteen kertaan, kahdelta eri asiantuntijalta tarkastettu luku ja pitää siis paikkansa: Otetaan esimerkiksi vuosiaikaväli 2023—2029. Kemi maksaa näinä vuosina yhteensä 15 miljoonaa euroa valtiolle päin valtionosuutta, siis maksaa valtiolle päin valtionosuutta 15 miljoonaa euroa. Sen kuntaveroprosentti on 9,6, ja alijäämää tulee tänä aikana 20 miljoonaa euroa, ja Kemlin sairaala on ajettu alas. Ja verrokkikunnaksi otetaan tietenkin Kauniainen. Kauniainen saa valtiolta valtionosuutta vuosina 23—29 yli 130 miljoonaa euroa, veroprosentti on 4,7, ja sotepalvelut säilyvät ennallaan. Siis Kemlin kaupunki rahoittaa Kauniaisten kaupunkia. Sanokaa minulle, hyvät kansanedustajakollegat, kun vaikka vähälukuisina mutta sitäkin laadukkaampina olette paikalla — suorastaan eduskunnan kermaa on silmiäni edessä — miten tämä on oikeudenmukaista. [Piritta Rantanen: Ei mitenkään!] Ei mistään Suomesta löydy semmoista asiantuntijaa, joka sanoisi teille tai kellekään Suomessa, että tämä on oikeudenmukaista. Tämä kuvaa tämän järjestelmän mielettömyyttä.

Tähän kun lisää vielä, arvoisa rouva puhemies, faktan, jonka tiedän kotikunnastani, kun meillä on muutamia elinkeinohankkeita vireillä, erittäin merkittäviä: Vaikka Pampalon kultakaivos, joka ei ole pelkästään kultakaivos, vaan siellä on myös semmoisia harvinaisia metalleja, joiden kysyntä maailmanmarkkinoilla on erittäin suurta ja saanti äärimmäisen vaikeaa, elikkä se on huoltovarmuutemme kannalta aivan äärimmäisen tärkeä paikka. Samoin olisi Neovan eli Novactorin omistama aktiivihiilitehdas, jossa turpeesta tehdään aktiivihiiltä, koska sillä aktiivihiilellä pystytään puhdistamaan erittäin myrkyllisiä vesiä ja ilmaa siellä, missä sen puhdistustehon todella pitää olla erittäin hyvä. Tämä on tällä keinoin valmistettuna ainoa aktiivihiili, joka sen työn tekee sataprosenttisen hyvin. Mutta ei millään saa lupia. Siis, arvoisa rouva puhemies, näiden hankkeiden todellinen este ja valtava jarru on se, että meidän hallinto haraa vastaan kaikin käytettävissä olevin keinoin. No, mitä se aiheuttaa meidän rakkaalle kotikunnalle Ilomantsille? Kun lupia ei tule, uusia työpaikkoja ei synny, ja sitten ollaan siellä menossa alamäkeen niin että kolina käy. Nuoret kun eivät saa työpaikkoja, he lähtevät pois. Tässä on meidän Suomen tämänhetkinen kuva.

Sitten jos nyt halutaan koko kuvaa katsoa — sehän pitää uskaltaa meidän edustajien katsoa, kansanedustajien tehtäviinhän se kuuluu katsoa koko kuvaa, mitä tämä homma on — niin Euroopan unioni työntää jatkuvasti kättään suomalaisten veronmaksajien taskulle. Uudella rahastokaudella tulee uusia veroja. Sinne tulee päästökaupasta lisääntyviä maksuja Euroopan unionin kassaan, tupakasta tulee, muovista on jo, ja monesta muusta asiasta Euroopan unionissa. Sitten on tämä kuuluisa yhteinen eurooppalainen yhteisövero, joka muuten silloin elvytyspaketin aikaan näkyi jo niissä papereissa. Silloin se oli nimellä CCTB, common corporate tax base eli yhteinen eurooppalainen yhteisövero, ja nyt se tulee CORE-nimellä. Mitä se tarkoittaakaan, en tiedä, mutta se on yhteisövero, jossa... [Miapetra Kumpula-Natri: Sitä, että kaikkein suurimmat yritykset osallistuvat!] — Arvoisa edustajakollega, kiitos erinomaisesta kommentistanne. Kumarruksen kanssa teitä kiitän. Te nimittäin tuotte sen osuvasti esille. Aivan, näinhän se tehdään. Esittelitte kiitettävän hyvin tämän asian. — Se raja pannaan tällä hetkellä 500 miljoonaan, ja kas, hups, kun se on hyväksytty, niin komissio kokoontuu seuraavana päivänä ja toteaa, että sori, siinä oli painovirhe, ja se on viisi miljoonaa. Sinisilmäisyys on ihmiselle erinomainen ominaisuus,

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

kun katsoo kauniita naisen sinisiä silmiä, se on hieno juttu, mutta henkisenä ominaisuutena en pidä sitä kovin hyvänä, että uskoo kaikkiin höpöpuheisiin.

Tämä nimenomaan, mitä Euroopan unioni tekee Suomelle ja Suomen kunnille tällä hetkellä, on erittäin myrkyllistä politiikkaa. Suomesta tehdään nyt Euroopan unionin liittovaltion osa, ja tämä valtionosuusuudistus taas sitten rökittää kuntia täällä Suomessa. Äsken mainitsemani esimerkki Kemistä ja Kauniaisista on jotain niin järkyttävää. Kun ensimmäisen kerran näin nämä luvut silmiäni edessä, minun piti soittaa kahdelle kunta-asiantuntijalle, arvoisa puhemies, että voiko tämä olla totta, ja noin tunnin kuluttua tuli molemmilta huippuasiantuntijoilta vahvistus, että totta joka sana. Siis Kemi maksaa Kauniaisille siitä, että Kauniainen saa valtiolta rahaa niin että oikein ranteita pakottaa, ja Kemin kaupunki köyhtyy, ja kemiläiset menettävät palvelunsa.

Voisin tehdä sen klassisen kysymyksen puheeni lopuksi, että miten meni niin kuin noin omasta mielestä, jos kansanedustaja kysyy. Kyllähän tämä meni aivan päin seinä koko homma. Toivottavasti järki löytyy, niin että tämmöiset vääryydet oikaistaan ja valtionosuusjärjestelmä uusitaan järkevällä tavalla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

17.12 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Tähän edustaja Hoskosen puheenvuoron päätteeksi ei voi sanoa muuta kuin että ”ei polku tää vie mihinkään” — se oli Neon kakkosta. [Naurua]

Vaikea tilannehan tämä on kunnille. Koulutus on tällä hetkellä monen kunnan suurin menoerä. Hallitus on ennen vaaleja koulutuslupauksia antanut, ja nytten näilläkin lupauksilla taas niitä leikkauksia tehdään. Tällä kertaa se on sitten se 70 miljoonaa.

Surullista on se, että kun hallitus on kehunut tässä hyvää hallitusohjelmaansa koko kauden ajan, niin nytten tämä valtionosuusuudistus kaatui sitten kokonaan ja nämäkin uudistukset jäivät tekemättä. Heikennyksiä sitä vastoin on kyllä tällä kaudella saatu aikaiseksi roimastikin. Koulutus, perusopetus, kasvatus mutta myös infra on yksi suuri kuntalaisia aina puhuttava asia. Ei ole varmasti kovin montaa kuntaa, missä ei käytäisi jokavuotista keskustelua siitä, missä kunnossa auraus on tai missä kunnossa ovat tiet tai missä kunnossa vesihuolto on, varsinkin vanhemmissa kunnissa, joissa muuttovoitto alkaa olla valitettavaa arkipäivää.

Koulutukseen liittyy vahvasti myös ammatillinen koulutus. 120 miljoonaa on jo leikattu, ja niin usein Suomessa ammatillinen koulutuskin toteutetaan kuntayhtymien kautta. On todella harmillista, että tässä kohtaa, kun työvoima ei liiku — meillä ei ole ihmisiä, jotka pystyisivät liikkumaan työvoiman perässä, asunnot eivät mene syrjäseuduille kaupaksi — niin nyt myös tätä kautta sitten hallitus kurittaa kuntalaisia ja estää myöskin koulutuksen saamisen. Tai jos on nuoren osalta niin, että omalla paikkakunnalla ei ole sitä koulutusta, jota haluaisi itselleen hankkia, niin pois on lähdettävä, ja todennäköistä on, että ihan heti ei takaisin tulla.

Hallituksen meriittilistalle kuuluu myös hankintalaki, joka on kokenut todella kovaa vastustusta tähänkin esitykseen liittyen, mutta ei, pää ei hallituksella käänny.

Ja kun nämä työttömyysluvut ovat niin karmaisevat kuin ne nyt ovat — viimeisimpien tietojen mukaan ollaan ihan siinä Espanjan kannassa kiinni Euroopan suurimmalla työttömyyslukemalla — niin kyllä toivoisi, että hallitus antaisi kunnille mahdollisuuden myös työttömien palvelujen järjestämiseen. Tässä on selvä ero hallituksen ja SDP:n

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

välillä, nimittäin hallitus leikkaa palveluita ja helpottaa irtisanomista, kun taas SDP muun muassa oman vaihtoehtonsa kautta esittää, että voisimme helpottaa ja tukea paluuta työmarkkinoille, ja haluaisimme myös helpottaa palkkaamista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri.

17.15 Miapetra Kumpula-Natri sd: Arvoisa puhemies! Me olemme valitettavasti jälleen yhden leikkauslain kanssa tekemisissä, kun peruspalvelujen valtionosuuksista annettua lakia muutetaan lisäämällä siihen määräaikainen pykälä. Se tarkoittaa 75 miljoonan leikkausta kunnille juuri tässä ajassa, jossa me näemme, että kaipaisimme julkisia investointeja ja ihmisistä huolenpitoa, epävarmassa ajassa. Valtionosuusuudistus oli hallituksen suuri lupaus, mutta salissa ei näy yhtään puolustajaa siinä, että hyvin meni niin kuin aikuisten oikeesti, että emme saaneet aikaiseksi mitään. Laskelmat ovat vanhentuneita, ja tämä kohtelee kuntia väärin. Tietenkin uudelleenjaossa on voittajia ja häviäjiä, mutta nyt erot ovat liian räikeitä. Osa kunnista ei pysty vastaamaan kasvun haasteisiin, ja osalla taas väen väheneminen aiheuttaa ihmisten palveluiden ylläpidossa suuria hankaluuksia. Erinomaisena yllätyksenä tuli suurillekin kaupungeille — esimerkiksi Helsingille, jossa itse toimin nyt kuntapäättäjänä — myös työllisyyden romahtaminen ja kunnan vastuu työttömyyden hoitamisesta. Luulen, että kaivan tämän puheenvuoron esille siinä vaiheessa, kun täällä on hallituspuolueista jäseniä, jotka moittivat, että kunnissa, jotka saattavat olla vaikka demarijohtoisia tai keskustajohtoisia, leikataan palveluista tai huononnetaan palveluja. Silloin muistutetaan tästä, että kunnat menettävät meidän eduskuntasalin päätöksillä myös varoja, joilla näitä päätöksiä joudutaan kuntatasolla tekemään. Siinä ei ole vastuunkannon häivääkään, että ojennetaan saksia kunnille ja siellä joudutaan tekemään kipeitä päätöksiä kunnan peruspalvelujen tasoon. Julkinen talous on kokonaisuus, ja siksi SDP näkee, ettei se omassa vaihtoehtobudjetissaan tekisi tällaista 75 miljoonan lovea kuntien talouteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

17.17 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässähän todellakin ollaan tekemässä juustohöyläleikkausta kuntien peruspalvelujen valtionosuuden momentille. Ja niin kuin tässä aikaisemminkin jo on keskusteltu, se isompi ongelma on tämä kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistus, josta nyt kuulumme tovi sitten, että hallitus tulee hautaamaan sen siinä laajuudessa kuin se olisi välttämätöntä ollut tehdä, ja tämä on todellakin vakava asia. Tässä edellä ovat kollegat, edustaja Hoskonen ja muut, hyvin todistaneet sen, mitenkä vakava paikka tämä on todella monelle kunnalle ja mitä se tarkoittaa.

Jos tätä katsoo lukujen valossa, niin sinänsähän tämä kuntien peruspalvelujen valtionosuus muodostaa noin kolmen miljardin potin, jonka valtio sitten vuosittain kunnille jakaa, ja siinä on sitten tätä verotulojen tasausta mukana. Sehän muodostaa nykyisellään kuntien rahoituksesta 13 prosenttia, niin että sinänsä se 13 prosenttia kuulostaa vähäiseltä, mutta kun nyt se ongelman ydin ja syy siihen, miksi tämä uudistus olisi kiireesti pitänyt jo tehdä — alun perinhän hallitusohjelman mukainen aikataulu oli, että se olisi tullut 1.1.2026 voimaan — on se, että tämä nykytilanne kohtelee kuntia aivan mielivaltaisesti. Esimerkiksi Keski-Suomessa on erikokoisia kuntia — Jämsä, Laukaa ja

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Jyväskylä — minkä johdosta Keski-Suomen maakunta on yksi pahiten tästä tämänhetkisestä tilanteesta kärsivä, koska nämä, jotka tästä tilanteesta tällä hetkellä kärsivät, ovat meillä ison väestön kuntia. Tämä on aivan totta, mitä tässä edellä sanottiin, että tässä on kyse koulutusleikkauksesta. Näissä kyseisissä kunnissa on leikattu lapsilta, siellä on leikattu lapsien oikeuksista opetukseen, varhaiskasvatuksesta siellä on niistetty aivan äärimmilleen voimavarat. Esimerkiksi kuulin juuri, että Laukaan kunnassa on ensi vuoden talousarviossa budjetoitu oppimateriaalirahaa per lapsi perusopetuksessa 80 euroa. Kaikki me varmasti sen ymmärrämme, että ei 80 eurolla kyllä paljoa oppimateriaaleja hankita. Eli nämä kunnat ovat aivan katastrofin partaalla, ja niissä on jo tälläkin hetkellä kunnallisvero jopa lähes puolet enemmän, jopa kaksinkertainen, suhteessa Kauniaisiin, joka nyt lappaa tätä hunajaa tässä sen, minkä ehtii.

Haluan vielä tähän loppuun ihmetellä sitä — enkä halua tässä nyt syyttää yksin kuntaministeri Ikosta, hän on varmasti tässä ollut haastavan paikan edessä johtuen näistä hallituksen sisäisistä poliittisista väännöistä ja alueiden välisistä väännöistä — että ollaanhan me suomalaisessa järjestelmässä pystytty isompiakin uudistuksia tekemään, jopa nopeammin. Tämä oli isoin, oikeastaan hallituksen ainoa, kuntia koskeva uudistus, joka jäi niin sanotusti piippuun ja jossa nostettiin kädet pystyyn, vaikka vaalikautta on vielä pitkästi yli vuosi jäljellä. Pahinta siinä nyt on sitten se, että siitä kärsivät ennen kaikkea ne kuntapalvelujen tyypillisimmät käyttäjät eli lapset ja lapsiperheet ja myöskin heidän muut läheisensä ja ne, jotka kunnissa työskentelevät.

Elikkä minä toivoisin, että tässä vielä otettaisiin omstart tälle peruspalveluiden valtionosuuden uudistukselle ja tartuttaisiin siihen ja sovittaisiin poliittisesti. Oppositio on siinä kyllä valmis olemaan mukana, kunhan tämä vaan saadaan eteenpäin. Se on meidän kaikkien yhteinen tahto.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

17.21 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitän kaikkia, jotka tässä keskustelussa olivat mukana. Tarkalla korvalla kuuntelin tätä ryöpytystä, ja sitten sanottiin, että täällä ei kukaan hallituspuolueiden edustaja ole puolustamassa. No, ei ole puolustamassa, enkä itsekään puolusta omasta mielestäni. Tosiaan tämä oli hallitusohjelmassa kirjattu, ja tämä valtionosuusuudistus olisi mielestäni tullut tehdä, mutta kuten kaikki puolueet tietävät, niin jos hallituspuolueissa ei yksimielisyyttä asiaan löydy, niin silloin ne asiat juntaantuvat.

Sääli, ettei aikaisemmin kukaan muukaan hallitus ole tätä valtionosuusuudistusta tehnyt sellaiseksi, että se tänä päivänä kaikille kunnille toimisi. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain 72 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain 72 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 96/2025 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 96/2025 vp

Hallituksen esitys HE 168/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 23/2025 vp

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 96/2025 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen ja hallituksen esitykseen HE 168/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 96/2025 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi digitaalisen alustatalouden toimijoiden tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain muuttamisesta sekä verotusmenettelystä annetun lain 17 f §:n 2–4 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 140/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 24/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 140/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja direktiivin soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 142/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 25/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 142/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain ja holhoustoimesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 69/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 15/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 15/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Edustaja Eerola.

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Keskustelu

17.24 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa hetki sitten, kun hallintovaliokunnan mietintöä esiteltiin, moni oppositiopuolueen edustaja valitteli, että ei ole hallituspuolueiden edustajia täällä kuulemassa keskustelua muuta kuin yksi kappale. No, nyt ei ole sen enempää hallitus- kuin oppositiopuolueidenkaan edustajia kuulemassa, mutta ei se haittaa. Esittelen silti tämän edunvalvontavaltuutusmietinnön.

Tässä hallituksen esityksessä on nyt kyse edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain ja holhoustoimilain muuttamisesta sääntelyn ajantasaistamiseksi ja selkeyttämiseksi käytännön soveltamisesta saatujen kokemusten perusteella. Tarkoituksena on muun muassa helpottaa tavanomaisten lahjojen antamista ja kiinteistöä koskevien oikeustoimien tekemistä sekä sitten supistaa vielä valtuutetun ja edunvalvojan esteellisyysperusteita. Myös holhousviranomaisen lupavaatimuksia koskevaa sääntelyä ajantasaistetaan.

Lakivaliokunta kannattaa esityksen tavoitteita edistää edunvalvontavaltuutuksen antaneen henkilön itsemääräämisoikeuden toteutumista, keventää edunvalvojan valvontaa sekä edelleen vähentää valtuutettujen, edunvalvojien ja myöskin holhousviranomaisen hallinnollista taakkaa. Samalla tulee ottaa huomioon edunvalvontalainsäädännön tavoite suojata haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä ja huolehtia siitä, ettei edunvalvonnassa olevien oikeusturva nykyisestä mitenkään heikkene. Valiokunnan mielestä edellä mainitut tavoitteet on otettu esityksessä aika tasapainoisesti huomioon, ja valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä mietinnöstä tarkemmin ilmenevin huomioin sekä muutamien sääntelyä selkeyttävien muutosehdotuksin.

Sitten mitä tulee näihin kiinteistöjä koskeviin oikeustoimiin, niin edunvalvontavaltuutuksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi sillä tavoin, että valtuutettu voi määrätä valtuuttajan kiinteistöstä suoraan edunvalvontavaltuutuksen nojalla elikkä siis ilman tätä nykyisin edellytettävää nimenomaista määräystä kiinteistöjä koskevista oikeustoimista. Lakivaliokunta tässä mietinnössään toteaa ehdotetun muutoksen olevan periaatteellisesti ja käytännön kannalta erittäin merkityksellinen, koska kiinteistöjä on perinteisesti pidetty erityisasemassa muuhun omaisuuteen verrattuna, minkä vuoksi kiinteistöjä koskeviin oikeustoimiin on lainsäädännössä useastikin liitetty erityisiä vaatimuksia. Erityistä tarvetta pitää kiinteistöjä tässä yhteydessä näinkin erityisessä asemassa verrattuna tämän valtuuttajan muuhun omaisuuteen ei kuitenkaan valiokunnan saaman selvityksen valossa ole.

Soveltamiskokemusten perusteella tämä nykysääntely on osoittautunut aika vaikeasti ymmärrettäväksi ja on voinut johtaa valtuuttajan tahtoa vastaamattomiin tilanteisiin, kun valtakirjassa ei ole ollut erityistä mainintaa tästä kiinteistöstä. No, tällöin valtuuttajan edustajaksi kiinteistöä koskevaan oikeustoimeen on tullut hakea edunvalvoja, ja oikeustoimeen tarvitaan tällöin myös jopa holhousviranomaisen lupa.

Nimenomaisen kiinteistöä koskevan määräyksen sisällyttämistä tähän edunvalvontavaltuutukseen voidaan pitää vähän ongelmallisena myös siksi, ettei kiinteistöön liittyvien oikeustoimien tarve aina ole tiedossa tai ennakoitavissa tätä valtuutusta laadittaessa.

Valiokunnan näkemyksen mukaan tämä ehdotettu muutos ei yhdenvertaisuusnäkökulmasta heikennä valtakirjan tehneen henkilön asemaa kiinteistöä koskevissa oikeustoimissa suhteessa muihin ihmisiin ottaen huomioon, että edunvalvontavaltuutus on tehtävä silloin, kun valtuuttaja ymmärtää valtakirjan

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

merkityksen. Lisäksi valtuuttaja voi jatkossakin rajoittaa valtakirjassa valtuutetun oikeutta ryhtyä kiinteistöä koskeviin oikeustoimiin. Saamaansa selvitystä kokonaisuutena arvioituaan valiokunta on päätenyt puoltamaan esityksessä ehdotettua muutosta. Koska siis on kyse merkittävästä muutoksesta, siitä tulee tiedottaakin sitten myös aktiivisesti hyvissä ajoin ennen kuin tämä uudistus tulee voimaan. Muutoksen vaikutuksia ja toimivuutta tulee jatkossa myöskin seurata.

No sitten, arvoisa rouva puhemies, mitä tulee alaikäisen edunvalvonnan rekisteröintiin, niin sen verran, että holhoustoimilakiin sisältyviä varallisuusrajoja, joittenka nojalla alaikäisen edunvalvonta merkitään holhousasioitten rekisteriin, ehdotetaan nostettavaksi rahan arvon muutoksen huomioon ottamiseksi. Alaikäisen edunvalvonta on kuitenkin edelleen mahdollista rekisteröidä erityisestä syystä, vaikka varallisuuden määrä on kenties vähäisempikin. Alaikäisen rekisteröinti synnyttää edunvalvojana toimivalle vanhemmalle tilivelvollisuuden.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan käytännön tilinvalvonnan yhteydessä ei ole tullut ilmi erityisiä ongelmia lasten edunvalvonnan toteutumisessa, ja valiokunta puoltaa varallisuusrajojen korottamista katsoen kuitenkin, että näitten ehdotettujen muutosten vaikutuksia on tärkeää jatkossa tässäkin yhteydessä seurata.

Sitten hyvin lyhyesti vielä, arvoisa rouva puhemies, edunvalvontalainsäädännön kehittämistarpeista. Näissä asiantuntijakuulemisissa, joita valiokunta runsaasti suoritti, on tuotu esiin tähän edunvalvontalainsäädäntöön liittyviä kehittämistarpeita. Muun muassa edunvalvontavaltuutetun esteellisyysäännöksiä tulisi edelleenkin vielä väljentää ja sähköisten palvelujen hyödyntämistä edistää. Tämän selvityksen valossa valiokunta pitää tärkeänä, että edunvalvontalainsäädännön ajantasaistamistarpeiden arviointia jatketaan.

Valiokunnan päätösehdotus on siis, että eduskunta hyväksyy muutettuina hallituksen esitykseen 69/2025 sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies ja muut kuulijat.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 69/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vammaispalvelulain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 92/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 26/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2025 pidettävään täysistuntoon.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetun lain muuttamisesta ja julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain 10 a §:n 3 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 27/2025 vp

Pöytäkirja PTK 120/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2025 pidettävään täysistuntoon.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2025 pidettävään täysistuntoon.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisen talouden hoitamisesta ja talouspolitiikan arviointineuvostosta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 167/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2025 pidettävään täysistuntoon.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 127/2025 vp

Toimenpidealoite TPA 32/2023 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2025 pidettävään täysistuntoon.

20. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 4.12.2025 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi: